

O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O`RTA MAXSUS TA`LIM VAZIRLIGI

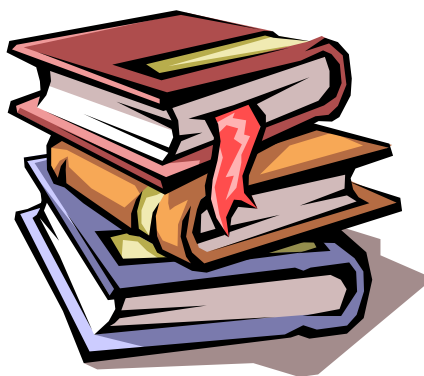
NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

«Milliy istiqlol g`oyasi va ma`naviyat asoslari»
kafedrasi

«MADANIY MUASSASALAR FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA
BOSHQARISH»
FANIDAN

O`QUV-USLUBIY MAJMUA

Bakalavriat yo`nalishi: “5810400-ijtimoiy-madaniy
faoliyat” yo`nalishi talablari
uchun

Namangan-2007

**O`zbekiston Respublikasi
Oliy va o`rta maxsus ta`lim vazirligi**

Namangan Davlat Universiteti

Milliy istiqlol g`oyasi va ma`naviyat asoslari kafedrası

**«MADANIY MUASSASALAR FAOLIYATINI TASHKIL eTISH VA
BOSHQARISH» FANIDAN TALABA MUSTAKIL ISHINI TASHKIL ETISH,
NAZORAT KILISH VA BAXOLASH TUGRISIDA**

USLUBIY KO`RSATMA

Namangan - 2007 y

O`zbekiston Respublikasi
Oliy va o`rta maxsus ta`lim vazirligi

Namangan Davlat Universiteti

«Milliy istiqlol g`oyasi va ma`naviyat asoslari» kafedrasi yig`ilishida ko`rib
chiqilgan va tavsiya etilgan.

Bayonnoma №__ «__»_____2007 yil.

Kafedra mudiri: f.f.n . O.Mamatov

Tuzuvchi: o`qituvchi: A.Gaffarov

1. Umumiy qoidalar

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 16 avgustdagi "Oliy ta'limning davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida»gi 343- sonli qarori xamda oliy va o'rta maxsus Ta'lim Vazirligining 2005 yil 25 fevraldagi 34-sonli buyrugi bilan tasdiqlangan "Talaba mustaqil ishini tashkil etish, nazorat qilish va baholash tartibi to'g'risida»gi nizomi ishlab chiqildi.

Ushbu nizom kadrlar tayyorlash sifatini nazorat qilishda talabalarning mustaqil ishlarini tashkil etish, nazorat qilish va baholash tartibi belgilaydi.

II. Talaba mustaqil ishining maqsad va vazifalari

Talaba mustaqil ishining asosiy maqsadi o'qituvchining rahbarligi va nazorati ostida muayyan o'quv, o'quv metodik, ilmiy va ilmiy pedagogik ishlarni mustaqil ravishda bajarish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirishdir.

I «Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish» fanidan talaba mustaqil ishining vazifalari quyidagilardan iborat:

- yangi bilimlarni mustaqil tarzda puxta o'zlashtirishi ko'nikmalariga ega bo'lish; kerakli ma'lumotlarni izlab topishning qulay usullari va vositalarini aniqlash; kutubxona elektron kartotekasi yordamida adabiyot topish va buyurtma berish; o'quv zalida mavjud adabiyotlarni aniqlab olish; elektron kutubxona, fakul'tetlar manbaalarini o'rganish va ulardan foydalanish vaqtini belgilash;

- axborot manbaalari va manzillaridan samarali foydalanish; kutubxonadan o'quv adabiyotlarini kerakli davr uchun olib, o'z vaqtida topshirish; kafedralar kutubxonasidan foydalanish mexanizmini ishlab chiqish; komp'yuterlar xotirasidagi axborot manbaalarini disketlarga yozib berish tartibini belgilash;

- an'anaviy o'quv - ilmiy adabiyotlar, me'yoriy xujjatlar bilan ishlash; **birinchi** kurs talabalarida kitob bilan ishlash malakasini shakllantirish (chuqurlashtirib o'qish,

tez o`qish, tanlab o`qish va xokazo); yuqori kurs talabalariga ilmiy adabiyotlardan kerakli ma`lumotlarni topish va ulardan samarali foydalanish malakasini hosil qilish;

-elektron o`quv adabiyotlar va ma`lumotlar banki bilan ishlash; elektron kutubxona xodimi yordamida ma`lumotlar bankini topish va undan kerakli adabiyot yoki ma`lumotni aniqlash va foydalanish, imkoniyat bo`lgan taqdirda elektron disketga yozib olish;

- internet tarmog`idan maqsadli foydalanish; internetda ishlash jadvalini o`rganish va ajratilgan vaqtdan unumli foydalanish; internetda topilgan ma`lumotlarni elektron disketaga ko`chirib olish va undam alohida foydalanish;

- berilgan topshiriqning ratsional echimini belgilash;

- ma`lumot bazasini tahlil qilish;

- ish natijalarini ekspertizaga tayyorlash va ekspert xulosasi asosida qayta ishlash;

- topshiriqlarni bajarishda tizimli va ijodiy yondoshish;

- ishlab chiqilgan ayrim, loyiha yoki g`oyani asoslash va mutaxassislar jamoasida himoya qilish;

- ta`lim texnologiyasini puxta o`zlashtirish ko`nikmalariga ega bo`lish;

- o`qitishning interfaol texnologiyalaridan foydalanish ko`nikmalariga ega bo`lish;

- talabalarni mustaqil ijodiy fikrlashga o`rgatish asoslarini to`la o`zlashtirgan bo`lish;

- zamonaviy kasb pedagogikasi mahoratiga ega bo`lish.

III. Talaba mustakil ishining tashkiliy shakllari

«**Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish**» fanidan talaba mustaqil ishini tashkil etishda fan (kurs)ning xususiyatlarini, shuningdek, har bir talabaning akademik o`zlashtirish darajasi va kobiliyatini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalaniladi:

- ayrim nazariy mavzularni o`quv adabiyotlari yordamida mustaqil o`zlashtirish; fanning ishchi dasturida mustaqil o`zlashtiriladigan mavzular, ularga ajratilgan soatlar va adabiyotlarni aniq belgilab qo`yish;

-seminar va amaliy mashg`ulotlarga tayyorgarlik ko`rish; seminar mavzulari va amaliy mashg`ulot topshiriqlarini talabalarga semestr boshida etkazish; ularga ajratilgan mustaqil ish soatlarini aniq belgilash;

-laboratoriya ishlarini bajarishga tayyorgarlik ko`rish; laboratoriya ishlarining hajmini aniq belgilash, ularga tegishli metodik ko`rsatmalarni semestr boshida talabalarga etkazish; konsul'tatsiya vaqtlarida talabalarning laboratoriya ishini mustaqil bajarishlariga imkoniyat yaratish; mustaqil ish doirasida laboratoriya ishini jihozlash va qayta jihozlashga imkoniyat yaratish;

-fanlar bo`yicha axborot (referat) tayyorlash; referat barcha fanlardan barcha kurslarda mustaqil ish sifatida (belgilangan vakt me`yori doirasida bajarilishi mumkinligini talabalar ongiga singdirish; har *bir* fandan beriladigan referat mavzularini uning hajmini belgilagan holda kafedra yig`ilishida tasdiqlash; talabalarga referatlarni guruh -guruh bo`lib tayyorlash imkoniyatlarini yaratish va munozara - dialog usulida himoya qilishlarini tashkil etish;

- kurs ishi (loyiha)ni bajarish; talaba buni bajarish jarayonida ma`ruza, amaliy va laboratoriya mashg`ulotlari davrida olgan bilim va ko`nikmalarini uzlashtirib, ularni amalda qo`llay olishi va muayyan masalani ijodiy hal etishni ta`minlash; kurs ishi (loyihasi) muayyan fanga ajratilgan mustaqil ish hajmi doirasida bajarilishi;

-malakaviy bitiruv ishi va magistrlik dissertatsiyasini tayyorlash; bularga ukuv rejasida alohida vaqt ajratilganini hisobga olish; reyting balini hisoblashda tegishli me`yoriy xujjatlar talablariga rioya qilish;

-nazariy bilimlarni amaliyotda ko`llash; pedagogik amaliyot davrida dars konspektini mustaqil tayyorlash; ilg`or pedagogik texnologiyalar asosida dars o`tish; guruhdoshlar darsini tahlil qilish; ishlab chiqarish amaliyoti davrida nazariy bilimlarni qo`llay bilish;

- amaliyotdagi mavjud muammolarning echimini topish;

- ilmiy maqola, anjumanga ma`ruza tezislarini tayyorlash;

- ixtisoslik fanlari bo'yicha amaliyotdagi muammolar echimini topishga qaratilgan topshiriqlarni bajarish.

O'qitilayotgan fanning xususiyatlaridan kelib chiqqan holda, talaba mustaqil ishini tashkil etishda boshqa shakllardan xam foydalanish mumkin:

I. O'quv fanlari bo'yicha namunaviy va ishchi dasturlarda talaba mustaqil ishining shakli, mazmuni va hajmi ifoda etiladi, ishchi dasturda: ^

- nazariy ta'lim topshiriq mavzularini tanlashda auditoriyada o'tilgan materialning davomiyligini ta'minlash;

- o'rganib chiqib, konspekt qilinadigan mavzularni aniq belgilash;

- amaliy mashg'ulot (laboratoriya ishi, masala echish, seminar mashg'ulotlari va boshqalar) topshiriqlarining nazariy materiallar bilan mutanosib bo'lishini ta'minlash;

- bajariladigan laboratoriya ishlari ro'yxatini berish;

- masalalar ro'yxatini tuzish (unga turli usullar bilai ochiladigan masalalarni ko'proq kiritish);

- kurs ishi va loyihalarining variantini berish;

- seminar mashg'ulotlari mavzularini yoritish;

- ixtisoslik fanlari bo'yicha amaliyotdagi muammolar ochimini topishga qaratilgan topshiriqlar ro'yxatini kiritish;

- fanning har bir bobiga tegishli adabiyotlar (elektron o'quv adabiyotlar)ni, uning paragraflarini ko'rsatgan holda tavsiya qilish.

2. Talaba mustaqil ishi uchun ajratilgan vaqt byudjetiga mos ravishda **«Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish»** fani bo'yicha mustaqil ishining tashkiliy shakllari, topshiriqlar variantlari ishlab chiqiladi va fakul'tet ilmiy - uslubiy kengashida tasdiqlanadi.

3. Mustaqil ishni bajarish uchun fanlar bo'yicha talabalarga zaruriy metodik qo'llanma, ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

IV. Talaba mustaqil ishining axborot ta'minoti

Talaba uchun «**Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish**» fani bo'yicha mustaqil ish topshiriqlari tegishli kafedra professori (yoki etakchi dotsenti) tomonidan o'quv mashg'ulotlarini bevosita olib boruvchi o'qituvchi bilan birgalikda tuziladi hamda kafedra mudiri tomonidai tasdiqlanadi. Talabaga berilgan topshiriqda mustaqil ishni bajarish bo'yicha dastlabki ko'rsatma va tavsiyalar kayt etiladi.

Mustaqil ish topshiriqlari to'plamini ishlab chiqishda "Talabalar mustaqil ishini tashkil etish, nazorat qilish va baholash bo'yicha metodik tavsiyalar" dan foydalaniladi.

Mustaqil ishini bajarish uchun talabaga axborot manbasi sifatida darslik va o'quv qo'llanmalar, metodik ko'rsatmalar, ma'ruzalar matni, fanga oid ma'lumotlar to'plami va banki, ilmiy va ommaviy davriy nashrlar, internet tarmog'idagi tegishli ma'lumotlar, berilgan mavzu bo'yicha avval bajarilgan ishlar banki va boshqalar xizmat qiladi.

V. Talaba mustaqil ishini nazorat kilish va baholash.

Talaba mustaqil ishini nazorat qilish o'quv mashg'ulotlarini bevosita olib boruvchi o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi

Ma'ruza, seminar, amaliy mashg'ulot, laboratoriya va boshqa mashg'ulotlarni olib boruvchi o'qituvchilar tegishli mashg'ulotlar doirasida talabalar mustaqil ishiga rahbarlikni amalga oshiradilar. Talabaning mustaqil ishi muayyan fan ishchi dasturida ajratilgan soatlarga mos reyting ballari bilan baholanadi va natijasi fan bo'yicha talabaning umumiy reytingiga kiritiladi. Talabaning mustaqil ishi reytingini hisobga olgan holdagi yakuniy reyting bali ma'ruza o'qigan o'qituvchi tomonidan yakunlanadi va belgilangan muddatda gurux qaydnomasi hamda reyting daftarchasiga bir vaqtda qo'yiladi.

Mustaqil ish bo'yicha belgilangan maksimal reyting balning 55% dan kam ball to'plagan talaba fan bo'yicha yakuniy nazoratga qo'yilmaydi. Talabaning mustaqil ish topshiriqlarini yil davomida bajarib borishi nazorat qilinadi.

«Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish» fanidan 3-4-kurs «Ijtimoiy madaniy faoliyat» talabalari uchun mustaqil ish mavzulari

№	Mavzular	Adabiyotlar bilan ishlash	Internet material lari	Kurgazmali kurol	Referat	YAkuniy ball	Jami
		Max-1,5 ball	Max-3 ball	Max-3 ball	Max-6 ball	Max-1,5 ball	Max- 15 ball
1.	Uslubiy raqbarlikni usul va shakllari						
2.	Uslubiy raqbarlikni ytkazila- digan tadbirlarda y						
3.	Madaniy ma`rifiy ishlarni re- jalashtirishda xudu karab,axo- liga xizmat kyrsati						
4.	Klub muassasasini ish faoli- yatini tyfri va maksadli rejalash- tirishda uslubiy yordam						
5.	SHaxar,tuman						

	markaziy madaniyat uylari uslubiy b'li vazifasi						
6.	Axolini xoxish istaklarini aniq- Lash						
7.	Ўzbek xalq bayramlarini ytkaz da uslubiy yordam						
8.	Milliy bayramlarni tashkil etishda uslubiy tavsiyanomalar						
9.	Uslubchining madaniy muassasa-larda ytkaziladigan tadbirlardagi y'ni						
10.	Madaniyat muassasalarini tash liy xususiyatlari						
11.	Ty'garak ishlarini yuritishda us- lubiy yordam						
12.	Uslubiy raxbarlikr amaliyotdan foydalanishi						
13.	Uslubiy raxbarlikr amalga oshi-						

	rişda texnik vositalardan foydalanish						
14.	Madaniy-ma`rifiy faoliyatni demokratlashtirish						
15.	Ўzbek san`atini taqdim qilish						
16.	Madaniy-ma`rifiy ishlarini rejalashtirish						
17.	Badiiy xavaskorlik jamoalari faoliyatini rivojlantirishda uslubiy yordam						
18.	Ўtkazilgan tadbir taxlili						

Bunda talabaniing mustaqil ishlarini baholash asosan 4 ta ko`rsatkich bo`yicha amalga oshiriladi:

I. Adabiyotlar bilan ishlash darajasi – 1,5 ball

1. Talabaniing VILOYAT va universitet kutubxonalariga a`zoliigi – 0,5 ball
2. Talabaniing kartotekalardan foydalana olish darajasi – 0,5 ball
3. Adabiyotlar bilan ishlash holati - 0,5 ball

II. Internet materiallaridan foydalana olish darajasi - 3 ball

1. Komp'yuter savodxonligi – 0,5 ball
2. Internet saytlarining ro`yxati – 0,5 ball
3. Tanlangan materiallarning mavzuga mos kelishi - 1 ball

4. Materialni tarjima qilish imkoniyati - 1 ball

III. Ko`rgazmali qurollar tayyorlash - 3 ball

- I. Ko`rgazmali kurolning standart talabiga mos kelishi

1-ball

2. Ko`rgazmali qurolning originalligi (o`ziga xosligi)

1-ball

3. Ko`rgazmali qurolning mavzuga mosligi -1 ball

IV. Mustaqil ishning ilmiy jihatdan yoritilishi - 6 ball

1. Mustakil ishda ijtimoiy - siyosiy voqelikning aks ettirishi 1- ball

- 2 Mustakil ishda ilmiy nazariy manbalarning yoritilishi –

2 ball

3. Mustakil ishda ilmiy amaliy manbaalarning yoritilishi –

2 ball

4. Xulosa va tavsiyalarning mavjudligi - 1 ball

V. YAkuniy nazorat (Mustakil ish himoyasi) – 1,5 ball

1. Talabaning o`z mavzusini chuqur egallaganligi 0,5- ball

2. Talabaning erkin va mustaqil fikrlay olishi 0,5- ball

3. Talabaning muloqotchanligi 0,5 - ball

**O'BEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LLIM
VAZIRLIGI
NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI**

«Tasdiqlayman»

O'kuv ishlari bo'yicha prorektor

_____ dots. S.N.Abdullaev

«__» _____ 200__ yil

« Madaniyat muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish »

FANI BO'YICHA

Bilim sohasi : 80000-xizmatlar

Ta'lim sohasi : 5810400

Bakalavriat yo'nalishi : "Ijtimoiy madaniy faoliyat" (kunduzgi) ta'lim
yo'nalishi uchun

I SH C H I O'Q U V D A S T U R

Umumiy o'quv soati : 174 soat

Shu jumladan : Ma'ruza - 36 soat

Amaliy - 72 soat

Mustaqil ish - 66 soat

Fanning ishchi o'quv dasturi Namangan Davlat Univesiteti "Milliy istiqlol g'oyasi va ma'naviyat asoslari" kafedrasi yig'ilishida ko'rib, chiqilgan va tavsiya etilgan

5810400 – "Ijtimoiy madaniy faoliyat" ta'lim yo'nalishi namunaviy o'quv dasturi 28 avgust 2004 yil o'quv rejasiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchi : o'qituvchi : A.Gaffarov _____

Taqrizchilar : katta o'qituvchi : B.Bo'ronov _____

Fanning o'quv dasturi Tarix fakul'teti ilmiy kengashining 2007 yil "_____" _____ dagi "_____" - son qarori bilan tasdiqlandi.

Ilmiy kengash raisi T.F.N : _____ S.Boltaboev

Bayonnoma № _____ «_____» _____ 200__ yil .

Kelishildi:

"Milliy istiqlol g'oyasi va ma'naviyat asoslari"

kafedrasi mudiri f.f.n: _____ O.Mamatov

"_____" _____ 2007 yil.

Namangan Davlat Universiteti

Fanining ishchi o'quv dasturiga qo'yidagi o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilmoqda:

O'zgartirish va qo'shimchalarni kirituvchilar :

_____ (professor - o'qituvchining I.F.O.) (imzosi)

_____ (professor - o'qituvchining I.F.O.) (imzosi)

Ishchi o'quv dastur Tarix fakul'teti ilmiy kengashida muxokama etildi va ma'qullandi (2007 yil "___" _____ dagi "___" - sonli bayonnoma).

Ilmiy Kengash raisi : _____

(imzo) (F . I. O .)

1. SO'Z BOSHI

O'zbekiston Respublika istiqlolga erishgandan so'ng kelajak avlodga bizning badiiy ommaviy tadbirlarimizni mukammal o'rganishi uchun katta imkoniyatlar yaratiladi. Ijtimoiy hayot taraqqiyotida muhim o'rin tutadigan fan olamida yangi bilim sohalarining vujudga kelishi qonuniy hodisadir.

SHunday fanlardan biri «Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish» fanidir. Zotan, jamiyatimizda bunga jiddiy asos va sharoitlar yaratilgan.

O'zbekiston Respublikasi Madaniyat ishlari Vazirligi tizimidagi tuman, shahar, qishloq madaniyat uylari (saroylari,) shahar va qishloq klublarri, avtoklublari davlat klub muassasalari bo'lib, aholining faol dam oladigan, ma'naviy rivojlanish va kishilarning bir-birlari bilan o'zaro muloqot qiladigan ijtimoiy markazdir. Madaniy muassasalarining asosiy vazifasi aholining madaniy talablari va ma'naviy ehtiyojlarini qondirish, shakllantirish va dam olishini tashkil etish borasidagi tashabbuslarini amalga oshirish uchun sharoitlar yaratib berishdir. Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish muammolarining asosiy vazifalari insonlarni totuvlik va jamiyatimizdagi barqarorlikni ko'z qorachig'idek asrash, xamjixatlikka, Vatanimiz oldidagi buyuk o'zgarishlarga o'z xissamizni qo'shishga undashdan iboratdir

1.1. FANNING ASOSIY MAQSAD VA VAZIFALARI.

“Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish” fani Ijtimoiy madaniy faoliyat yo'nalishi talabalariga mo'ljallangan bo'lib, fanni to'rt bosqichdan iboratdir. Talabalar birinchi bosqichda madaniy muassasalarni tashkil etish va boshqarish vazifalarini o'rganilsa, qolgan bo'limlarda madaniy muassasalardagi badiiy ommaviy tadbirlarni tayyorlash va uni o'tkazish sir asrorlarini o'rganadilar.

Madaniy muassasalari o'z faoliyatini aholi turli guruhlarining mutaxassisligi, milliy, yosh va boshqa xususiyatlar hamda ularning madaniy talablari va qiziqishlarini hisobga olgan holda amalga oshiradi. Bu vazifalarni

bajarish uchun madaniy – ommaviy va tarbiyaviy ishlarning rang-barang vositalari, shakllari va usullaridan unumli foydalanadi, bo'sh vaqtni mazmunli uyushtirish uchun dam olishning barcha turlarini rivojlantiradi, madaniy xizmat ko'rsatish sifatini muntazam takomillashtirib borishdan iborat bo'lib, bu fanni o'qitishdan maqsad, talabalar kelajakdashedkilotchilik, ijodkorlik singari fazilatlarni o'zida singirish ko'zda tutiladi.

1.2. “Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish” fanining talabalarning o'quviga va ko'nikmasiga qo'yiladigan talablar

- Ta'lim sohasidagi davlat siyosati asosiy yo'nalishlari va strategiyasini;
- Respublikamiz xukumatimiz madaniy ma'rifiy faoliyat sohasidagi oliy farmon va
- qarorlarni;
- Jamiyatimizda olib borilayotgan madaniy ommaviy tadbirlarning siyosiy
- ma'naviy

Strukturasini

K o' n i k m a l a r:

- Madaniy muassasalar faoliyatiga oid adabiyotlar bilan samarali ishlash;
- Mustaqil ravishda biron bir ommaviy tadbirlar o'tkaza olish;
- Zamonaviy madaniy o'zgarish, dunyodagi madaniy yangiliklardan boxabar bo'lish.

1.3. O'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan aloqasi

Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish” Fani ijtimoiy fanlar tizimidan o'rin olgan tarix, madaniyat va san'at tarixi , etnomadaniyat, qadriyatshunoslik, etika va estetika , adabiyot, aktsiologiya, ma'naviyat asoslari fanlari bilan o'zaro bog'liqlikda olib boriladi.

1.4 Fanni o'qitishdagi yangi texnologiyalar.

Fanni o'qitishda ko'rgazmali vositalar, texnik vositalar, avdio, video kassetalar va cholg'u asboblari.

“Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish” Fani ikki semestr o'tilib, asosan 3-4-5 semestrda dars jarayoni olib borish rejalashtirilgan.

2. Semestrlar bo'yicha o'quv yuklamasi hajmi

Semestr	YUklama	Jami	Maʼruza	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil taʼlim
3 - semestr	28	18	10	8	10
4 - semestr	62	36	8	28	26
5 -semestr	84	54	18	36	30
Jami	174	108	36	72	66

3. “MADANIY MUASSASALAR FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH” FANINING MAʼRUZA MAVZULARI VA ULARNING AJRATILGAN TAQSIMOTI.

Mavzu	Maʼruza matnlari qisqacha taʼriflari	Soat
	3 - s e m e s t r	
1.	Madaniyat sohasininig xalq ho'jaligida tutgan o'rni	2
2.	Madaniyat muassasalari faoliyatining rivojlanish tarixi	4
3.	Madaniyat sohasi tarmoqlari ularning vazifalari	2
4.	Madaniyat sohasining boshqarishning davlat organlari	2
	4 - s e m e s t r	
5.	Madaniyat muassasalarini tartibga soluvchi meʼyoriy hujjatlar	4
6.	Madaniyat muassasalari moddiy texnik taʼminoti	2
7.	Madaniyat xodimlari mehnatining o'ziga xos xususiyatlari va ish haqini shakllanishi.	2
	5- s e m e s t r	
8.	Madaniyat muassasalarini xududiy va mahalliy bosqichlarida boshqarish masalalari	2
9.	Madaniyat muassasalari faoliyatini boshqarish funktsiyalari	4
10.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rejalashtirish bosqichlari	2
11.	Madaniyat muassasalarini boshqarish usullari	2

12.	Madaniyat muassasalarida ish yuritishni boshqarish,xujjatlar tizimi	2
13.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rivojlantirish bo'yicha chet el tajribasi	4
14.	Ijtimoiy madaniy xizmatlar doirasi xo'jalik xisobini takomillashtirish, pullik xizmat turlari	2
	Jami	36

**4. “MADANIY MUASSASALAR FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH”
FANINING AMALIY MASHG'ULOTLAR BO'YICHA MAVZULARI VA ULARNING
AJRATILGAN TAQSIMOTI**

Jami : 72 soat

№	xafta	M A V Z U L A R VA R E J A	soat
		3 - s e m e s t r	
1	I - II	1 – Mavzu: O'zbekistonda madaniyat muassasalari turlarini paydo bo'lishi va rivojlanishini tarixi Reja: 1.Madaniy muassasalar turlari paydo bo'lish tarixi 2.Madainyat va istirohat bog'lari 3.Madaniyat uylarining vazifalari	4
	III - IV	2 – Mavzu: Maʼlum bir regiondagi madarniyat soxasi tarmoqlari va tizimi sxemasini yaratish va ularning bir – biriga bog'liqligi va vazifalari . Reja: 1.Madaniy tarmoqlar va tizimlar. 2.Madaniy sohalarinin bir-biriga bog'liqligi	4
		4 - s e m e s t r	

	Y	3– Mavzu: Madaniyat ishlari Vazirligi Nizomi bilan tanishish Reja: 1. Nizom nima . 2. Madaniyat ishlari Vazirligi Nizomi	2
	YI – YII	4 – Mavzu: Viloyat va shahar Madaniyat boshqarmasi Nizomi bilan tanishish va uni taxlil qilish. Reja : 1 Viloyat Madaniyat boshqarmasi Nizomi. 2 Madaniyat suassasalarini tashkil etish.	4
	YIII	5 – Mavzu: Madaniyat muassasalari va jamoatchilik tashkilotlari Kengashlari bilan tanishish. Reja: 1 Kengash nima ? 2 Kengash rejasi. 3 Kengash vazifalari.	2
	IX – X	6– Mavzu: Madaniyat muassasasi faoliyatini tartibga soluvchi meъyoriy xujjatlar bilan tanishish. Reja : 1 Madaniyat uyining oylik ish rejasi. 2 Madaniyat uyining kundalik daftari. 3. Madaniyat uy xakida maълumotnoma	4
	XI – XII	7– Mavzu: Meъyoriy xujjatlarni taxlil qilish. Reja: 1 Yillik ish rejasini taxlil qilish 2 O’tkazilgan tadbirlar taxlili. 3 Xodimlar vazifasi	4

	XIII	8– Mavzu: Madaniyat muassasalarini moddiy texnika bilan taʼminlash normativlari Reja : 1 Moddiy –texnik taʼminot ishlari 2 Kim tomonidan taʼminlanishi.	2
	XIY-XY	9 – Mavzu: Biror bir madaniyat muassasasi uchun moddiy texnika bilan taʼminlanish rejasini tuzish va asoslash. Reja: 1 Markaziy madaniyat uyi 2 Klub 3 Madaniyat saroyi	4
	XYI	10 – Mavzu: Mexnatga xaq toʻlashning yagona taʼrif setkasi bilan tanishish Reja: 1 Asosiy shtatlar 2 Qoʻshima shtatlar 3 SHartnoma asosidagi xaq toʻlash	2
	XYII-XYIII	11 – Mavzu: Biror bir madaniyat muassasalarning rahbarlari va mutaxassislari koʻrsatib oʻtilgan shtat jadvalini tuzish. Reja: 1 Madaniyat uyi shtat jadvalini tuzish 2 Mutaxassislar vazifalari 3 Ish faoliyati	4
		5 - s e m e s t r	
	I	1– Mavzu: Maʼlum bir madaniyat muassasasi faoliyatini boshqarishda qullanadigan usullarni koʻrsatib oʻting va asoslang	2

		Reja : 1 Uslubiy yondashish 2 Ishlab-chiqarishga eʼtibor	
	II-III	2– Mavzu: Xodimlarni ragʻbatlantirish va jazolash usullarini koʻrsatib oʻtish va uni asoslash Reja : 1 Ragʻbatlantirish 2 Intizom qoidasi 3 . Jazolash usullari	4
	IY-Y	3– Mavzu: Maʼlum bir madaniyat muassasasi faoliyatini yillik , chorak va oylik rejasini tuzish. Reja : 1 Yillik ish rejasini tuzish 2 CHorak ish rejasini tuzish 3 Oylik ish rejasini tuzish	4
	YI-YII	4 – Mavzu: Madaniyat muassasasini istiqbol rejasini tuzish Reja : 1 Yillik salnoma dasturi bilan tanishish 2 Madaniyat uy faoliyatida yangiliklar yaratish 3 Zamonaviy texnik jixozlar	4
	YIII-IX-X	5 – Mavzu: Maʼlum bir madaniyat muassasasi yillik yozma va statistik xisobotini tayyorlash Reja 1 Madaniyat uyi 6 oylik xisobot tayyorlash 2 Madaniyat uyi yillik xisobotini tayyorlash	6
	XI-XII	6– Mavzu: Madaniyat muassasalarini boshqarish usullarini taxlil qilish. Reja :	4

		1 Madaniyat saroyi boshqarish taxlili 2 Madaniyat va sport ishlari bo'limi 3 San'at maktabi	
	XIII	7 – Mavzu: Maʼlum bir madaniyat muassasasida xujjatlar tizimi sxemasini yaratish. Reja : 1 Markaziy madaniyat uyi 2 Meʼyoriy xujjatlari	2
	XIY- XY	8 – Mavzu: Madaniyat muassasalarida keng qoʻllanadigan xujjatlar namunalarini tuzish va ularni rasmiylashtirish. Reja : 1 Tadbirlar tuzish 2 Tadbirga tayyorgarlik jarayoni 3 Kundalik ish yurituvchi xujjatlar	4
	XYI	9 – Mavzu: Oʻzbekiston Respublikasida chet el- lardagi madaniyat muassasalari ish tajriba-laridan foydalanish toʻgʻrisida baxs-munozara Reja : 1 Madaniy markazlar faoliyati 2 Oʻzbekiston sanʼati chet ellarda 3 Hamkorlik	2
	XYII- XYIII	10– Mavzu: Maʼlum bir regionda pullik xizmat koʻrsatishning istiqbol rejasini tuzish. Reja : 1 SHahar va tuman madaniyat uylari 2 Qishloq madaniyat uylari	4
		Jami :	36

5. MUSTAQIL TAʼLIM.

Mustaqil ish talabalar dunyoqarashini shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Auditoriya o'quv soatlarida talab ustoz yordamida ma'ro'za darslarida yangi mavzu ma'nosini tushuntirib borishga harakat qiladi. Seminarlarda esa dars topshiriqlarini bajarish jarayonida mustaqil ishni amalga oshiradi. Buning natijasida talaba ma'ro'za soatligiga sig'irib bo'lmagan masalalar echilishini topgan holda javoblarni yangi ma'lumotlar bilan boyitishga muvaffaq bo'ladi.

Mustaqil ishlar mazmuni va shakli ishlab chiqilishida talaba mavzuni ochish uchun kerakli axborotni axtarish usullarini o'rgatadi, kunukmalar xosil qilishi e'tiborga olinadi. Mustaqil ravishda savollarga javob berishga xarakat qilish uchun turli variantlarni tahlil qiladi, erkin, mustaqil tafakkur qilishni shakllantiradi. Xozirgi davrda informatsion jarayon sharoitida talaba xamma mavjud biimlarni yodlab olamaydi, buna extiyoj ham yo'q. eng muhimi informatsiya olamida kerakligini topish va to'g'ri tahlil qilish usullarini o'zlashtirish ulardan mohirona foydalanadi.

SHularni hisobga olgan holda fan sohasidan har bir mavzuga doir bir-ikki masala ajratib olinadi. Mustaqil ish sifatida ushbu masalalar talabaga tavsiya etilar ekan, unga tegishli adabiyotlar, internet saytlar ryxati beriladi. Talaba imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda masalalar javobini qo'lyozma yoki elektron varianti ko'rinishda yozadi va ustoziga topshiradi.

6. TA'LIMNING INFORMATSION – METODIK TA'MINOTI

6.1. Ko'rgazmali qurollar:

Vidio-audio kassetalar , Al'bomlar, DVD.

6.2. Uslubiy qo'llanmalar :

1. Xalq ijodi va madaniy ma'rifiy ishlari Respublika ilmiy-uslubiyat markazi . (Madaniyat xodimlari uchun yordam)
2. . Xalq ijodi va madaniy ma'rifiy ishlari viloyat ilmiy-uslubiyat markazi (Klub ishini rejalashtirish)

6.3. Taʼlimning texnika vositalari :

Televizor, magnitofon, Vedio-audio kassetalar.

7. Oʻzlashtirish nazorati

7.1. “Madaniy muassalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish” fani boʻyicha talabalar bilimni baholash mezonlari

Joriy baholash(JB)

Talaba amaliy mashgʻulotlarda rejadagi mavzular asosida turli xil yozma ishlar va mustaqil ishlarni bajaradi. Mustaqil taʼlim jarayonida boʻlsa, amaliy mashgʻulotlardagi topshiriq ishlarni yakunlaydi. Bunda talaba har joriy baholash mashgʻulotlarida quyidagicha ball toʻplashi mumkin:

- oʻquv intizomi_____20% ball;
- faollik va bajarilgan topshiriqning sifati _____30% ball;
- nazariy bilimdonlik _____50% ball.
- jami:_____100% ball.

Talabalarni joriy baholash har bir amaliy ishini yakunlab topshirilgandan keyin amaliy ishi natijalari asosida amalga oshiriladi. Har bir bajarilgan ishi 1,5 ballgacha baholanadi. qaydnomaga umumlashtirib ballar yigʻindisi qoʻyiladi. Amaliy mashgʻulot ishlarini yakunlanishi natijalari asosida talabalarning mustaqil ishlarini baholash amalga oshiriladi. Bunda har bir bajarib oʻqituvchiga topshirilgan amaliy ishi uchun 1,5 ballgacha beriladi. qaydnomaga umumlashtirib ballar yigʻindisi qoʻyiladi.

Oraliq baholash (OB)

Maʼruza mashgʻulotlari asosida OB oʻtkaziladi. OB test tarzida oʻtkaziladi, bunda testlar soni 36 tadan kam boʻlmagan miqdorda olinadi. Ikki marota OB oʻtkaziladi va har biri 20 balgacha baholanadi.

YAkuniy baholash(YAB)

Talaba joriy(JB) va oraliq baholash(OB) bosqichlarida to'plagan ballari miqdoridan qat'iy nazar, yakuniy baholash topshirig'ini bajaradi. Uni bajarish uchun 3 soat vaqt beriladi.

Yakuniy baholash(YB)da talaba tashkilotchilik madaniyati fani bo'yicha berilgan savollarga og'zaki javobini A3 bichimli katak qog'ozga qisqacha ifodalagan holda bajaradi.

Reyting ballarini hisoblashda talabaning o'quv mashg'ulotlardagi faolligi, mustaqil ishlarni o'z muddatida bajara olganligi, o'quv ichki intizomiga amal qilish sifatlari ham hisobga olinadi.

7.2. Semestrlar bo'yicha talabalar bilimini nazorat qilish turlari

<i>Semestr</i>	Nazorat turi	Soat hajmi	Maksimal ball (100%)	O'tish bali (55%)
3-4-5	Joriy N1	24	15	8,4
	Joriy N2	24	15	8,4
	Joriy N3	24	15	8,4
	Oraliq N1	18	20	11,2
	Oraliq N2	18	20	11,2
	Jami	108	85	47,6
Jami (joriy va oraliq)		108	85	47,6
Jami (yakuniy)			15	8,4
Jami		108	100	56,0

7.3. Talaba bilimini baholash

qoniqarsiz	qoniqarli	YAxshi	A'lo
------------	-----------	--------	------

(55% dan kam)		(56-70%)		(71-85%)		(86-100%)	
B a l l a r							
Min	Max	Min	Max	Min	Max	Min	Max
0	55,0	56,0	70,0	71,0	85,0	86,0	100

YAkuniy nazorat ish shaklida o'tkaziladi va ballar qo'yidagicha taqsimlanidi

1. Imloviy savodxonlik	- 2,5 ball
2. Xusnixat	- 2 ball
3. Fikrlarni ochiq yozish	- 2 ball
4. Tayanch iboralarni sharxlay olish	- 2 ball
5. Adabiyotlar, tsitatalardan unumli foydalanish	- 2,5 ball
6. Mustaqil fikrlash	- 4 ball
Jami :	- 15 ball

8. Asosiy adabiyotlar .

1. A.I.Karimov O'zbekiston : Milliy istiqlol,iqtisod,siyomat,mafkura. 1-jild.,T.,1996 y.
2. I.A.Karimov "Bizdan ozod va obod Vatan qolsin " 2 –jild.T., O'zbekiston, 1996 y.
3. I.A.Karimov "Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir" 3-jild T., O'zbekiston, 1996 y.
4. I.A.Karimov "Bunyodkorlik yo'lidan " 4- jild T., O'zbekiston, 1996 y.
5. I.A.Karimov "YAngicha fikrlash va ishlash davr talabi." 5 – jild T., O'zbekiston, 1996 y.
6. I.A.Karimov "O'zbekiston XX1-asr bo'sag'asida" T., O'zbekiston, 1997 y.
7. A.A.Ro'zmetov "Madaniyatda menejment va iqtisodiyot asoslari" Darslik T.O'qituvchi 208 - bet.
8. "Tashkilot madaniyati va raxbar ma'naviyati" Ilmiy maqollar to'plami T.2001 y. 136-bet.TMI

9. Madaniy-maʼrifiy muassasalar faoliyatiga oid meʼyoriy xujjatlar
- 10.T. 1994 yil 56-bet. Xalq ijodiyoti va madaniy-maʼrifiy ishlar
- 11.Respublika markazi.
- 12.Daʼvatxona Klub faoliyatiga oid meʼyoriy xuquqiy xujjatlar va tavsiyanomalar. T.1992 y. 126 bet Xalq ijodiyoti va madaniy-maʼrifiy ishlar Respublika markazi.
- 13.1.M.Qodirov “Oʻzbek teatr anʼanalari” T..Gʻ.Gʻulom Adabiyot va sanʼat .nashri. 1976 y.
14. U Qoraboev “Oʻzbekiston bayramlari” T.,Oʻqituvchi nashr.1991 y
- 15.M.Sattor “Oʻzbek udumlari” T.,Fan 1993 y.
- 16.M.Qodirov Oʻzbek xaqoʻ tomosha sanʼati . T.,Oʻqituvchinashr.1976 y.

9. Mashgʻulotlarning boʻlimlar boʻyicha taqsimoti.

9.1 Maʼruza va amaliyot mashgʻulotlar boʻyicha dars taqsimoti

№	Mavzular nomi	Maʼruza	Amaliy mashgʻulot
3 – s e m e s t r			
1.	Madaniyat sohasininig xalq hoʻjaligida tutgan oʻrni	2	
2.	Madaniyat muassasalari faoliyatining rivojlanish tarixi	4	2
3.	Madaniyat sohasi tarmoqlari ularning vazifalari	2	6
4.	Madaniyat sohasining boshqarishning davlat organlari	2	6
4 – s e m e s t r			
5.	Madaniyat muassasalarini tartibga soluvchi meʼyoriy xujjatlar	4	8
6.	Madaniyat muassasalari moddiy texnik taʼminoti	2	4
7.	Madaniyat xodimlari mehnatining oʻziga xos	2	10

	xususiyat-lari va ish haqini shakllanishi.		
	5 - s e m e s t r		
1.	Madaniyat muassasalarini xududiy va mahalliy bosqich-larida boshqarish masalalari	2	
2.	Madaniyat muassasalari faoliyatini boshqarish funktsiyalari	4	6
3.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rejalashtirish bosqichlari	2	6
4.	Madaniyat muassasalarini boshqarish usullari	2	4
5.	Madaniyat muassasalarida ish yuritishni boshqarish,xujjatlar tizimi	2	6
6.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rivojlantirish bo'yicha chet el tajribasi	4	6
7.	Ijtimoiy madaniy xizmatlar doirasi xo'jalik xisobini takomillashtirish, pullik xizmat turlari	2	8
	Jami	36	72

10. Fan bo'yicha o'quv – uslubiy (texnologik) xarita.

10.1 . « Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan maʼroʻza 3-4 semestr uchun o'quv - uslubiy xarita

№	Maʼruza mavzulari	soa t	O'qish mudda ti	Ko'rgaz ma- li qurollar	Talaba mustaqil ishi	Nazo- rat turi	Izoh

1	Madaniyat sohasininig xalq ho'jaligida tutgan o'rni	2	1	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzularn takrorlash		
2	Madaniyat muassasalari faoliyatining rivojlanish tarixi	4	2-3	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzularn takrorlash	O.N	
3	Madaniyat sohasi tarmoqlari ularning vazifalari		4	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzularn takrorlash		
4	Madaniyat sohasining boshqarishning davlat organlari	2	5	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzularn takrorlash	O.N	
5	Madaniyat muassasalarini tartibga soluvchi meъyoriy xujjatlar	4	6 – 7	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzularn takrorlash	O.N	
6	Madaniyat muassasalari moddiy texnik taъminoti	2	8	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzularn takrorlash		
7	Madaniyat xodimlari mexnati-ning o'ziga xos xususiyatlari va ish haqini shakllanishi.	2	9	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzularn takrorlash	O.N	
	JAMI	18					

10.2 . « Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan maъro'za uchun 5 - semestrga o'quv - uslubiy xarita

№	Maъro'za mavzulari	soa	O'qish muddat i	Ko'rgaz ma- li	Talaba mustaq il	Nazo- rat	Izoh
---	--------------------	-----	-----------------	----------------	------------------	-----------	------

		t		qurollar	ishi	turi	
1.	Madaniyat muassasalarini xududiy va mahalliy bosqich-larida boshqarish masalalari	2	1	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzular i takrorlash		
2.	Madaniyat muassasalari faoliyatini boshqarish funktsiyalari	4	2 -3	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzular i takrorlash	O.N	
3.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rejalashtirish bosqichlari	2	4	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzular i takrorlash		
4.	Madaniyat muassasalarini boshqarish usullari	2	5	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzular i takrorlash	O.N	
5.	Madaniyat muassasalarida ish yuritishni boshqarish,xujjatlar tizimi	2	6	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzular i takrorlash		
6.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rivojlantirish bo'yicha chet el tajribasi	4	7 - 8	Darslik Adabiyot lar	o'tilgan mavzular i takrorlash		

7.	Ijtimoiy madaniy xizmatlar doirasi xo'jalik xisobini takomillashtirish, pullik xizmat turlari	2	9	Darslik Adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash	O.N YA.N.	
	jami	18					

10.3. « Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan amaliy mashg'ulot (seminar) 3-4 semestr uchun o'quv uslubiy xarita.

№	Mashg'ulot mavzulari	soat	O'qish	Ko'rgazma-liqurollar	Talaba mustaqil ishi	Nazorat turi	Izoh
1.	O'zbekistonda madaniyat muassasalari turlarini paydo bo'lishi va rivojlanishini tarixi	4	1-2	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash	J.N	
2.	Ma'lum bir regiondagi madaniyat soxasi tarmoqlari va tizimi sxemasini yaratish va ularning bir – biriga bog'liqligi va vazifalari	4	3-4	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash	J.N	
3.	Madaniyat ishlari Vazirligi Nizomi bilan tanishish	2	5	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorla		

					sh		
4.	Viloyat va shahar Madaniyat boshqarmasi Nizomi bilan tanishish va uni taxlil qilish	4	6-7	Darslik adabiyot lar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh	J.N	
5.	Madaniyat muassasalari va jamo-atchilik tashkilotlari Kengash-lari bilan tanishish	2	8	Darslik adabiyot lar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh		
6.	Madaniyat muassasasi faoliya-tini tartibga soluvchi meъyoriy xujjatlar bilan tanishish	4	9-10	Darslik adabiyot lar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh	J.N	
7.	Meъyoriy xujjatlarni taxlil qilish	4	11-12	Darslik adabiyot lar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh		
8.	Madaniyat muassasalarini mod-diy texnika bilan taъminlash normativlari	2	13	Darslik adabiyot lar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh	J.N	
9.	Biror bir madaniyat muassasa-si uchun moddiy texnika bilan taъminlanish rejasini	4	14- 15	Darslik adabiyot lar	o'tilgan mavzul arni takrorla		

	tuzish va asoslash				sh		
10.	Mexnatga xaq to'lashning yagona ta'rif setkasi bilan tanishish	2	16	Darslik adabiyot lar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh		
11.	Biror bir madaniyat muassasa-larining rahbarlari va mutaxas-sislari ko'rsatib o'tilgan shtat jadvalini tuzis	4	17 - 18	Darslik adabiyot lar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh	J.N	
	jami :	36					

10.4. « Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan amaliy mashg'ulot (seminar) uchun 3-4 semestrda o'quv uslubiy xarita.

№	Mashg'ulot mavzulari	soat	O'qish mud da-ti	Ko'rgaz ma-li qurollar	Talaba mustaqi l ishi	Nazo-rat turi	Izoh
1.	Ma'lum bir madaniyat muassa-sasi faoliyatini boshqarishda qullaydigan usullarni ko'rsatib o'ting va asoslang	2	1				
2.	Xodimlarni rag'batlantirish va jazolash usullarini	4	2-3			J.N	

	ko'rsatib o'tish va uni asoslash						
3.	Maʼlum bir madaniyat muassasasi faoliyatini yillik , chorak va oylik rejasini tuzish	4	4-5				
4.	Madaniyat muassasasini istiqbol rejasini tuzish	4	6-7			J.N	
5.	Maʼlum bir madaniyat muassasa-si yillik yozma va statistik xisobotini tayyorlash	6	8-9-10				
6.	Madaniyat muassasalarini bosh-qarish usullarini taxlil qilish	4	11-12			J.N	
7.	Maʼlum bir madaniyat muassa-sasida xujjatlar tizimi sxemasini yaratish	2	13				
8.	Madaniyat muassasalarida keng qo'llanadigan xujjatlar namu-nalarini tuzish va ularni ras-miylashtirish	4	14-15			J.N	
9.	O'zbekiston Respublikasida chet ellardagi madaniyat muassasalari ish tajribalaridan foydalanish to'g'risida baxs-munozara	2	16				
10.	Maʼlum bir regionda	4	17-			J.N	

	pullik xizmat ko'rsatishning istiqbol rejasini tuzish.		18				
	JAMI :	36					

11. Fan bo'yicha taqvim - reja.

11.1 « Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan ma'ro'za uchun 3-4 semestrda taqvim – reja.

№	Ma'ro'za mavzulari	soat	Bajarish muddati	Bajarilishi	Izoh
1	Madaniyat sohasininig xalq ho'jaligida tutgan o'rn	2			
2	Madaniyat muassasalari faoliyatining rivojlanish tarixi	4			
3	Madaniyat sohasi tarmoqlari ularning vazifalari	2			
4	Madaniyat sohasining boshqarishning davlat organlari	2			
5	Madaniyat muassasalarini tartibga soluvchi me'yoriy xujjatlar	4			

6	Madaniyat muassasalari moddiy texnik taʼminoti	2			
7	Madaniyat xodimlari mehnati-ning oʻziga xos xususiyatlari va ish haqini shakllanishi.	2			
	JAMI	18			

**11.2. « Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan
maʼroʻza uchun 5 - semestrda taqvim – reja.**

№	Maʼroʻza mavzulari	soat	Bajarish muddati	Bajarilishi	Izoh
1.	Madaniyat muassasalarini xududiy va mahalliy bosqichlarida boshqarish masalalari	2			
2.	Madaniyat muassasalari faoliyatini boshqarish funktsiyalari	4			
3.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rejalashtirish	2			

	bosqichlari				
4.	Madaniyat muassasalarini boshqarish usullari	2			
5.	Madaniyat muassasalarida ish yuritishni boshqarish,xujjatlar tizimi	2			
6.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rivojlantirish bo'yicha chet el tajribasi	4			
7.	Ijtimoiy madaniy xizmatlar doirasi xo'jalik xisobini takomillashtirish, pullik xizmat turlari	2			
	jami	18			

11.3. « Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan amaliyot mashg'ulot (seminar) uchun 3-4 semestrga taqvim – reja.

№	Mashg'ulot mavzulari	soat	Bajarish muddati	Bajarilishi	Izoh
1.	O'zbekistonda	4			

	madaniyat muassasalari turlarini paydo bo'lishi va rivojlanishini tarixi				
2.	Maʼlum bir regiondagi madaniyat soxasi tarmoqlari va tizimi sxemasini yaratish va ularning bir – biriga bogʻliqligi va vazifalari	4			
3.	Madaniyat ishlari Vazirligi Nizomi bilan tanishish	2			
4.	Viloyat va shahar Madaniyat boshqarmasi Nizomi bilan tanishish va uni taxlil qilish	4			
5.	Madaniyat muassasalari va jamoatchilik tashkilotlari Kengashlari bilan tanishish	2			
6.	Madaniyat muassasasi faoliyatini tartibga soluvchi meʼyoriy xujjatlar bilan tanishish	4			
7.	Meʼyoriy xujjatlarni taxlil qilish	4			

8.	Madaniyat muassasalarini moddiy texnika bilan taʼminlash normativlari	2			
9.	Biror bir madaniyat muassasa-si uchun moddiy texnika bilan taʼminlanish rejasini tuzish va asoslash	4			
10.	Mexnatga xaq to'lashning yagona taʼrif setkasi bilan tanishish	2			
11.	Biror bir madaniyat muassasa-larining rahbarlari va mutaxassislari ko'rsatib o'tilgan shtat jadvalini tuzish	4			
	jami :	36			

11.4 « Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan amaliyot mashg'ulot (seminar) uchun 5 - semestrga taqvim – reja.

№	Mashg'ulot mavzulari	soat	Bajarish muddati	Bajarilishi	Izoh
1.	Maʼlum bir madaniyat	2			

	muassasasi faoliyatini boshqarishda qullaydigan usullarni ko'rsatib o'ting va asoslang				
2.	Xodimlarni rag'batlantirish va jazolash usullarini ko'rsatib o'tish va uni asoslash	4			
3.	Maълum bir madaniyat muassasasi faoliyatini yillik , chorak va oylik rejasini tuzish	4			
4.	Madaniyat muassasasini istiqbol rejasini tuzish	4			
5.	Maълum bir madaniyat muassasasi yillik yozma va statistik xisoboti-ni tayyorlash	6			
6.	Madaniyat muassasalarini boshqarish usullarini taxlil qilish	4			
7.	Maълum bir madaniyat muassasasida	2			

	xujjatlar tizimi sxemasini Yaratish				
8.	Madaniyat muassasalarida keng qo'llanadigan xujjatlar namunalari- ni tuzish va ularni rasmiylashtirish	4			
9.	O'zbekiston Respublikasida chet ellardagi madaniyat muassasalari ish tajribalaridan foydalanish to'g'risida baxs- munozara	2			
	JAMI :	36			

12. Talabalar mustaqil ish mazmuni va xajmi.

№	Bo'lim va mavzulari	Vazifalar va tavsiyalar	Bajarish muddati	Xajmi soatda
1.	Madaniyat muassasalari tizimi va ularning vazifalari	O'quv adabiyotlari yordam mus- taqil o'zlashtirish	1- hafta	2
2.	Klub faoliyatining tashkiliy xususiyatlari	O'quv adabiyotlari yordam mus- taqil o'zlashtirish	2- hafta	2

3.	Madaniyat muassasalarini boshqarish	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	3- hafta	2
4.	Madaniyat muassasalari boshqaruv organlari.	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	4- hafta	2
5.	Bozor iqtisodiyoti sharoitida madaniyat sohasini boshqari	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	5- hafta	2
6.	Madaniyat muassasalarini moddiy taʼminoti	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	6- hafta	2
7.	Madaniyat muassasasi faoliya ni rivojlantirish	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	7- hafta	2
8.	Ho'jalik xisobi asoslari va mexanizmi	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	8- hafta	2
9.	Madaniy-maʼrifiy muassasal xujjatlari turlari	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	9- hafta	2
10.	Madaniyat muassasalar maʼmuriy boshqarish usullar	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	10- hafta	2
11.	Tadbirkorlikning mohiyati,ur madaniyat sohasidagi ko'rinishlari	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	11- hafta	2
12.	Madaniy dam olishni tashkil qilish	O'quv adabiyotlari yordam mus-	12- hafta	2

		taqil o'zlashtirish		
13.	CHet ellarda madaniyat muassasalaridagi faoliyati	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	13- hafta	2
14.	Ma'lum bir madaniyat muassasasi faoliyatini yoritish	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	14- hafta	2
15.	Madaniyat muassasasi yillik yozma va statistik xisobotini tayyorlash	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	15- hafta	2
16.	O'zbekiston Respublikasida o'z el madaniyat muassasalari faoliyatidan foydalanish	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	16- hafta	2
17.	Klub xo'jaligi mexanizmining asosiy shakllari	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	17- hafta	2
18.	Markaziy madaniyat uy faoliyati va vazifasi	O'quv adabiyotlari yordam mus-taqil o'zlashtirish	18- hafta	2

MUNDARIJA

№	Mavzular	Sahifa
1	So'z boshi	
2	Semestrlar bo'yicha mashg'ulot turlariga ajratilgan soatlarning taqsimoti.	
3	Ma'ruza mavzulari va ular bo'yicha ajratilgan soatlarning	

	taqsimoti.	
4	Amaliy mashg`ulotlari va ular bo`yicha ajratilgan soatlarning taqsimoti.	
5	Mustaqil ishlarni tashkil etishning shakli va mazmuni.	
6	Informasion-uslubiy ta`minoti.	
7	O`zlashtirish nazorati	
8	Asosiy darsliklar va o`quv qo`llanmalar ro`yhati.	
9	O`tiladigan mavzular vs ular bo`yicha mashg`ulot turlariga ajratilgan soatlarning taqsimoti.	
10	O`quv-uslubiy (texnologik) xarita	
11	Fan bo`yicha taqvim reja.	
12	Talabalar mustaqil ta`limining mazmuni va hajmi.	

Fan bo`yicha o`quv – uslubiy (texnologik) xarita.

« Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan ma`ro`za
3-4 semestr uchun o`quv - uslubiy xarita

№	Ma`ruza mavzulari	soat	O`qish Mudda ti	Ko`rgaz ma- li qurollar	Talaba mustaqil ishi	Nazo- rat turi	Izoh
1	Madaniyat sohasininig xalq ho`jaligida tutgan o`rni	2	1	Darslik Adabiyot lar	o`tilgan mavzularn takrorlash		
2	Madaniyat muassasalari faoliyatining rivojlanish	4	2-3	Darslik Adabiyot	o`tilgan mavzularn	O.N	

	tarixi			lar	takrorlash		
3	Madaniyat sohasi tarmoqlari ularning vazifalari		4	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash		
4	Madaniyat sohasining boshqarishning davlat organlari	2	5	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash	O.N	
5	Madaniyat muassasalarini tartibga soluvchi meъyoriy xujjatlar	4	6 – 7	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash	O.N	
6	Madaniyat muassasalari moddiy texnik taъminoti	2	8	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash		
7	Madaniyat xodimlari meъnati-ning o'ziga xos xususiyatlari va ish haqini shakllanishi.	2	9	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash	O.N	
	JAMI	18					

« Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan maъro'za uchun 5 - semestrga o'quv - uslubiy xarita

№	Maъro'za mavzulari	soat	O'qish Muddati	Ko'rgazma-liquollar	Talaba mustaqil ishi	Nazorat turi	Izoh

1.	Madaniyat muassasalarini xududiy va mahalliy bosqich-larida boshqarish masalalari	2	1	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzulari takrorlash		
2.	Madaniyat muassasalari faoliyatini boshqarish funktsiyalari	4	2 -3	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzulari takrorlash	O.N	
3.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rejalashtirish bosqichlari	2	4	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzulari takrorlash		
4.	Madaniyat muassasalarini boshqarish usullari	2	5	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzulari takrorlash	O.N	
5.	Madaniyat muassasalarida ish yuritishni boshqarish,xujjatlar tizimi	2	6	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzulari takrorlash		
6.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rivojlantirish bo'yicha chet el tajribasi	4	7 - 8	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzulari takrorlash		
7.	Ijtimoiy madaniy xizmatlar doirasi xo'jalik xisobini takomillashtirish, pullik xizmat turlari	2	9	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzulari takrorlash	O.N YA.N.	

	jami	18					
--	------	----	--	--	--	--	--

10.3. « Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan amaliy mashg'ulot (seminar) 3-4 semestr uchun o'quv uslubiy xarita.

№	Mashg'ulot mavzulari	soat	O'qish	Ko'rgazma-liqurollar	Talaba mustaqil ishi	Nazorat turi	Izoh
1.	O'zbekistonda madaniyat muassasalarini turlarini paydo bo'lishi va rivojlanishini tarixi	4	1-2	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash	J.N	
2.	Ma'lum bir regiondagi madaniyat sohasi tarmoqlari va tizimi sxemasini yaratish va ularning bir – biriga bog'liqligi va vazifalari	4	3-4	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash	J.N	
3.	Madaniyat ishlari Vazirligi Nizomi bilan tanishish	2	5	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni takrorlash		
4.	Viloyat va shahar Madaniyat boshqarmasi Nizomi bilan tanishish va	4	6-7	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzularni	J.N	

	uni taxlil qilish				takrorla sh		
5.	Madaniyat muassasalari va jamoatchilik tashkilotlari Kengash-lari bilan tanishish	2	8	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh		
6.	Madaniyat muassasasi faoliyatini tartibga soluvchi meъyoriy xujjatlar bilan tanishish	4	9-10	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh	J.N	
7.	Meъyoriy xujjatlarni taxlil qilish	4	11-12	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh		
8.	Madaniyat muassasalarini moddiy texnika bilan taъminlash normativlari	2	13	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh	J.N	
9.	Biror bir madaniyat muassasasi uchun moddiy texnika bilan taъminlanish rejasini tuzish va asoslash	4	14-15	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh		
10.	Mexnatga xaq to'lashning yagona taъrif setkasi bilan tanishish	2	16	Darslik adabiyotlar	o'tilgan mavzul arni		

					takrorla sh		
11.	Biror bir madaniyat muassasa-larining rahbarlari va mutaxas-sislari ko'rsatib o'tilgan shtat jadvalini tuzis	4	17 - 18	Darslik adabiyot lar	o'tilgan mavzul arni takrorla sh	J.N	
	jami :	36					

**« Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan maʼru'za
uchun 5 - semestrga taqvim – reja.**

№	Maʼru'za mavzulari	soat	Bajarish muddati	Bajarilishi	Izoh
1.	Madaniyat muassasalarini xududiy va mahalliy bosqich-larida boshqarish masalalari	2			
2.	Madaniyat muassasalari faoliyatini boshqarish funktsiyalari	4			
3.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rejalashtirish	2			

	bosqichlari				
4.	Madaniyat muassasalarini boshqarish usullari	2			
5.	Madaniyat muassasalarida ish yuritishni boshqarish,xujjatlar tizimi	2			
6.	Madaniyat muassasalari faoliyatini rivojlantirish bo'yicha chet el tajribasi	4			
7.	Ijtimoiy madaniy xizmatlar doirasi xo'jalik xisobini takomillashtirish, pullik xizmat turlari	2			
	Jami	18			

« Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan amaliyot mashg'ulot (seminar) uchun 3-4 semestrda taqvim – reja.

№	Mashg'ulot mavzulari	soat	Bajarish muddati	Bajarilishi	Izoh
1.	O'zbekistonda	4			

	madaniyat muassasalari turlarini paydo bo'lishi va rivojlanishini tarixi				
2.	Maʼlum bir regiondagi madaniyat soxasi tarmoqlari va tizimi sxemasini yaratish va ularning bir – biriga bogʻliqligi va vazifalari	4			
3.	Madaniyat ishlari Vazirligi Nizomi bilan tanishish	2			
4.	Viloyat va shahar Madaniyat boshqarmasi Nizomi bilan tanishish va uni taxlil qilish	4			
5.	Madaniyat muassasalari va jamoatchilik tashkilotlari Kengashlari bilan tanishish	2			
6.	Madaniyat muassasasi faoliyatini tartibga soluvchi meʼyoriy xujjatlar bilan tanishish	4			
7.	Meʼyoriy xujjatlarni taxlil qilish	4			

8.	Madaniyat muassasalarini moddiy texnika bilan taʼminlash normativlari	2			
9.	Biror bir madaniyat muassasa-si uchun moddiy texnika bilan taʼminlanish rejasini tuzish va asoslash	4			
10.	Mexnatga xaq to'lashning yagona taʼrif setkasi bilan tanishish	2			
11.	Biror bir madaniyat muassasa-larining rahbarlari va mutaxassislari ko'rsatib o'tilgan shtat jadvalini tuzish	4			
	jami :	36			

« Madaniy muassasalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish » fanidan amaliyot mashg'ulot (seminar) uchun 5 - semestrda taqvim – reja.

№	Mashg'ulot mavzulari	soat	Bajarish muddati	Bajarilishi	Izoh
1.	Maʼlum bir madaniyat	2			

	muassasasi faoliyatini boshqarishda qullaydigan usullarni ko'rsatib o'ting va asoslang				
2.	Xodimlarni rag'batlantirish va jazolash usullarini ko'rsatib o'tish va uni asoslash	4			
3.	Maълum bir madaniyat muassasasi faoliyatini yillik , chorak va oylik rejasini tuzish	4			
4.	Madaniyat muassasasini istiqbol rejasini tuzish	4			
5.	Maълum bir madaniyat muassasasi yillik yozma va statistik xisoboti-ni tayyorlash	6			
6.	Madaniyat muassasalarini boshqarish usullarini taxlil qilish	4			
7.	Maълum bir madaniyat muassasasida	2			

	xujjatlar tizimi sxemasini Yaratish				
8.	Madaniyat muassasalarida keng qo'llanadigan xujjatlar namunalari- ni tuzish va ularni rasmiylashtirish	4			
9.	O'zbekiston Respublikasida chet ellardagi madaniyat muassasalari ish tajribalaridan foydalanish to'g'risida baxs- munozara	2			
	JAMI :	36			

**“ MADANIY MUASSASALAR FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA
BOSHQARISH ” FANINING AMALIY MASHG'ULOTLAR BO'YICHA
MAVZULARI VA ULARNING AJRATILGAN TAQSIMOTI**

M A V Z U L A R V A R E J A
3 - s e m e s t r
1 – Mavzu: O'zbekistonda madaniyat muassasalari turlarini paydo bo'lishi va rivojlanishini tarixi Reja: 1.Madaniy muassasalar turlari paydo bo'lish tarixi 2.Madainyat va istirohat bog'lari

3.Madaniyat uylarining vazifalari

2 – Mavzu: Maʼlum bir regiondagi madaniyat soxasi tarmoqlari va tizimi sxemasini yaratish va ularning bir – biriga bogʻliqligi va vazifalari .

Reja:

- 1.Madaniy tarmoqlar va tizimlar.
- 2.Madaniy sohalarinin bir-biriga bogʻliqligi

4 - s e m e s t r

3– Mavzu: Madaniyat ishlari Vazirligi Nizomi bilan tanishish

Reja:

1. Nizom nima .
2. Madaniyat ishlari Vazirligi Nizomi

4 – Mavzu: Viloyat va shahar Madaniyat boshqar-masi Nizomi bilan tanishish va uni taxlil qilish.

Reja :

- 1 Viloyat Madaniyat boshqarmasi Nizomi.
- 2 Madaniyat suassasalarini tashkil etish.

5 – Mavzu: Madaniyat muassasalari va jamoatchilik tashkilotlari Kengashlari bilan tanishish.

Reja:

- 1 Kengash nima ?
- 2 Kengash rejasi.
- 3 Kengash vazifalari.

6– Mavzu: Madaniyat muassasasi faoliyatini tartibga soluvchi meʼyoriy xujjatlar bilan tanishish.

Reja :

- 1 Madaniyat uyining oylik ish rejasi.

2 Madaniyat uyining kundalik daftari. 3. Madaniyat uy xakida maʼlumotnoma
7– Mavzu: Meʼyoriy xujjatlarni taxlil qilish. Reja: 1 Yillik ish rejasini taxlil qilish 2 Oʻtkazilgan tadbirlar taxlili. 3 Xodimlar vazifasi
8– Mavzu: Madaniyat muassasalarini moddiy texnika bilan taʼminlash normativlari Reja : 1 Moddiy –texnik taʼminot ishlari 2 Kim tomonidan taʼminlanishi.
9 – Mavzu: Biror bir madaniyat muassasasi uchun moddiy texnika bilan taʼminlanish rejasini tuzish va asoslash. Reja: 1 Markaziy madaniyat uyi 2 Klub 3 Madaniyat saroyi
10 – Mavzu: Mexnatga xaq toʻlashning yagona taʼrif setkasi bilan tanishish Reja: 1 Asosiy shtatlar 2 Qoʻshima shtatlar 3 SHartnoma asosidagi xaq toʻlash
11 – Mavzu: Biror bir madaniyat muassasalarning rahbarlari va mutaxassislari koʻrsatib oʻtilgan shtat jadvalini tuzish. Reja: 1 Madaniyat uyi shtat jadvalini tuzish 2 Mutaxassislar vazifalari 3 Ish faoliyati

5 - s e m e s t r

1– Mavzu: Maʼlum bir madaniyat muassasasi faoliyatini boshqarishda qullanadigan usullarni koʻrsatib oʻting va asoslang

Reja :

- 1 Uslubiy yondashish
- 2 Ishlab-chiqarishga eʼtibor

2– Mavzu: Xodimlarni ragʻbatlantirish va jazolash usullarini koʻrsatib oʻtish va uni asoslash

Reja :

- 1 Ragʻbatlantirish
- 2 Intizom qoidasi
- 3 . Jazolash usullari

3– Mavzu: Maʼlum bir madaniyat muassasasi faoliyatini yillik , chorak va oylik rejasini tuzish.

Reja :

- 1 Yillik ish rejasini tuzish
- 2 CHorak ish rejasini tuzish
- 3 Oylik ish rejasini tuzish

4 – Mavzu: Madaniyat muassasasini istiqbol rejasini tuzish

Reja :

- 1 Yillik salnoma dasturi bilan tanishish
- 2 Madaniyat uy faoliyatida yangiliklar yaratish
- 3 Zamonaviy texnik jixozlar

5 – Mavzu: Maʼlum bir madaniyat muassasasi yillik yozma va statistik xisobotini tayyorlash

Reja

- 1 Madaniyat uyi 6 oylik xisobot tayyorlash
- 2 Madaniyat uyi yillik xisobotini tayyorlash

6– Mavzu: Madaniyat muassasalarini boshqarish usullarini taxlil qilish.

Reja :

- 1 Madaniyat saroyi boshqarish taxlili
- 2 Madaniyat va sport ishlari bo'limi
- 3 San'at maktabi

7 – Mavzu: Ma'lum bir madaniyat muassasasida xujjatlar tizimi sxemasini yaratish.

Reja :

- 1 Markaziy madaniyat uyi
- 2 Me'yoriy xujjatlari

8 – Mavzu: Madaniyat muassasalarida keng qo'llanadigan xujjatlar namunalarini tuzish va ularni rasmiylashtirish.

Reja :

- 1 Tadbirlar tuzish
- 2 Tadbirga tayyorgarlik jarayoni
- 3 Kundalik ish yurituvchi xujjatlar

9 – Mavzu: O'zbekiston Respublikasida chet el-lardagi madaniyat muassasalari ish tajriba-laridan foydalanish to'g'risida baxs-munozara

Reja :

- 1 Madaniy markazlar faoliyati
- 2 O'zbekiston san'ati chet ellarda
- 3 Xamkorlik

10– Mavzu: Ma'lum bir regionda pullik xizmat ko'rsatishning istiqbol rejasini tuzish.

Reja :

- 1 SHahar va tuman madaniyat uylari
- 2 Qishloq madaniyat uylari

Asosiy adabiyotlar .

- 17.A.I.Karimov O'zbekiston : Milliy istiqlol,iqtisod,siyomat,mafkura. 1-jild.,T.,1996 y.
- 18.I.A.Karimov "Bizdan ozod va obod Vatan qolsin " 2 -jild.T., O'zbekiston, 1996 y.
- 19.I.A.Karimov "Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir" 3-jild T., O'zbekiston, 1996 y.
- 20.I.A.Karimov "Bunyodkorlik yo'lidan " 4- jild T., O'zbekiston, 1996 y.
- 21.I.A.Karimov "YAngicha fikrlash va ishlash davr talabi." 5 – jild T., O'zbekiston, 1996 y.
- 22.I.A.Karimov "O'zbekiston XXI-asr bo'sag'asida" T., O'zbekiston, 1997 y.
- 23.A.A.Ro'zmetov "Madaniyatda menejment va iqtisodiyot asoslari" Darslik T.O'qituvchi 208 - bet.
- 24."Tashkilot madaniyati va rahbar ma'naviyati" Ilmiy maqollar to'plami T.2001 y. 136-bet.TMI
- 25.Madaniy-ma'rifiy muassasalar faoliyatiga oid me'yoriy hujjatlar
- 26.T. 1994 yil 56-bet. Xalq ijodiyoti va madaniy-ma'rifiy ishlar
- 27.Respublika markazi.
- 28.Da'vatxona Klub faoliyatiga oid me'yoriy xuquqiy hujjatlar va tavsiyanomalar. T.1992 y. 126 bet Xalq ijodiyoti va madaniy-ma'rifiy ishlar Respublika markazi.
- 29.I.M.Qodirov "O'zbek teatr an'analari" T..G'.G'ulom Adabiyot va san'at .nashri. 1976 y.
30. U Qoraboev "O'zbekiston bayramlari" T.,O'qituvchi nashr.1991 y
- 31.M.Sattor "O'zbek udumlari" T.,Fan 1993 y.
- 32.M.Qodirov O'zbek xaqo' tomosha san'ati . T.,O'qituvchinashr.1976 y.

Nazorat savollari

1. O'zbekistonda madaniy-ma'rifiy ishlarni boshqarish qanday olib borilmoqda?
2. O'zbekistonda madaniy-ma'rifiy muassasalarga qanday e'tibor berilmoqda?
3. O'zbekistonda madaniy-ma'rifiy ishlar kim tomonidan olib borilmoqda?

4. Madaniy-ma`rifiy ishlar haqida tushuncha bering.
5. Madaniy-ma`rifiy komplekslar haqida ma`lumot bering.
6. Madaniy muassasalarda tarbiya ishlari qanday olib borilmoqda?
7. Xalq ijodini tiklash uchun yurtimizda qanday tadbirlar olib borilmoqad?
8. Xalq ijodi zamonaviy tadbirlarda qanday aks etadi?
9. Xalq ijodini qanday turlarini bilasiz?
10. Xalq muzikasi fol'kloriga tushuncha bering.
11. Xalq raqsi haqida tushuncha bering
12. Madaniy-ma`rifiy ishlar haqida ma`lumot bering.
13. Madaniy-ma`rifiy ishlarning jamiyatdagi o`rni qanday?
14. Madaniy-ma`rifiy ishlar negizida nimalar yotadi?
15. Madaniy-ma`rifiy ishlarda nimalar aks ettiriladi?
16. Madaniy-ma`rifiy ishlarning afzallik tomonlari.
17. Madaniy-ma`rifiy ishlarni kimlar tomonidan uyushtiriladi?
18. Madaniy-ma`rifiy ishlarni kishilarning bo`shvaqtiga ta`siri qanday?
19. Madaniy-ma`rifiy ishlarning faoliyat doirasi haqida ma`lumot.
20. O`zbekistonda madaniy ishlarni boshqarish qanday olib borilmoqda?
21. O`zbekistonda madaniy-ma`rifiy muassasalarga qanday e`tibor berilmoqda?
22. Madaniy-ma`rifiy ishlar qahida tushuncha bering.
23. O`zbekistonda madaniy-ma`rifiy ishlari kim tomonidan olib borilmoqda?
24. Madaniy-ma`rifiy komplekslar haqida ma`lumot bering.
25. Madainy muassasalarda tarbiya ishlari qanday olib borilmoqda?
26. Madaniy-ma`rifiy tadbirlar tayyorlash ishlari haqida.
27. Madaniy ishlarni qaysi vazirlik tomonidan olib boriladi?
28. Madaniy muassasalar haqida tushuncha bering.
29. Mehnat tarbiyasi nima?
30. Kishilarni mehnatkashlikka o`rgatish uchun nimalar qilish lozim?
31. Mehnat bayramlari haqida tushuncha bering.
32. Madaniy muassasalarni halol mehnat qilishdagi o`rni haqida tushuncha bering.
33. Madaniy muassasalarni komil inson tarbiyalashdagi o`rni qanday?

34. Madaniy muassasalar mehnat tarbiyasi haqidagi tadbirlari haqida nimalarni bilasiz?
35. Eng yaxshi ishchi unvoni haqida tushuncha bering.
36. Madaniy muassasalarda rejalashtirish nima?
37. Madaniy muassasalarda mablag` ajratishga nimalar kiradi?
38. Madaniy muassasalarning xo`jalik faoliyati qanday bo`ladi?
39. Resurslarni hosil qilish va foydalanishda nimalaradn foydalaniladi?
40. Mehnatni tashkil etish va haq to`lash nimalardan iborat?
41. Ishda yuksak ijodiy va ishlab chiqarish yutuqlarini taqdirlash deganda nimani tushunasiz?
42. Maqsadli madaniy dasturlar nima?
43. Mehnatni tashkil qili shva daq to`lash deganda nimani tushunasiz?
44. Klubni boshqarish deganda nimani tushunasiz?
45. Mehnat jamoasi yig`ilishi qanday o`tadi?
46. Klub direktorining saylanishi qanday bo`ladi?
47. Klub mehnat jamoalarining vazifalari qanday?
48. Mehnatni tashkil etish qaydarajada?
49. Madaniyat sohasida erishayotgan yutuqlarimiz?
50. Madaniyat xodimlarini rag`batlantirish qanday kechadi?
51. Mehnatga haq to`lash fondi tushunchasining ma`nosi nima?
52. Madaniy muassalarni g`oyaviy tarbiyadagi o`rni qanday?
53. Madaniy muassasalarni inson qadrini anglashdagi ahamiyati qanday?
54. Demokratik g`oyalar deganda nimani tushunasiz?
55. Madaniy muassasalarning komil inson tarbiyalashdagi mehnati nimalardan iborat?
56. Madaniy muassasalar xalol inson tayyorlashdagi o`rni haqida gapiring.
57. Madaniy muassasalar kishilarning e`tiqodini mustahkamlash yo`lida qanday ishlar olib bormoqda?
58. Madaniy muassasalar kishilarni dunyoqarashini takomillashtirishda qanday ahamiyatga ega?

59. Kishilarni demokratik g'oyalarini tarbiyalashda madaniy muassasalar olib borayotgan tadbirlar.
60. Vatanparvarlik deganda nimani tushunasiz?
61. Madaniy muasssalarning vatanga xizmat qilish ruhidagi tadbirlari haqida tushuncha bering.
62. Xalq himoyasi sizningcha nimalardan iborat?
63. Yoshlarni xarbiy xizmatga tayyorlash uchun madaniy muassasalar qanday tadbirlarni uyushtirishadi?
64. Ona yurtidan fahrlanish xissi sizningcha qanday bo'ladi?
65. Xalollik deganda nimani tushunasiz?
66. Vatanga sodiqlik tushunchasini izohlang.
67. Badiiy-ommaviy tadbirlar haqida ma'lumot bering.
68. Badiiy-ommaviy tadbirlar negizida nimalar yotadi?
69. Badiiy tashviqot kollektivlari haqida ma'lumot bering.
70. Tashviqot va targ'ibotni og'zaki vositalari haqida tushuncha bering.
71. Tashviqot va targ'ibotni og'zaki vositalari turlari nima?
72. Agitbrigalar ishini tushuntiring.
73. Agitspektakllar haqida ma'lumot bering.
74. Tashviqot va targ'ibotlarda badiiy tashviqot kollektivlarini o'rni qanday?
75. Savol-javob kechalari haqida ma'lumot bering.
76. Madaniyat muassasalarida xodimlarning ma'suliyatlari qanday bo'ladi?
77. Madaniyat muassasalarida xodimlarni sinovdan qanday usulda o'tkaziladi?
78. Madaniy-ma'rifiy muassasa xodimlariga qaysi kasb egalari kiradi?
79. Lavoziim tavsifnomalari necha bo'limdan iborat?
80. Mustaqillik yillarida musiqa san'atining rivojlanish sabablari
81. «Asrlarga tengdosh navolar» ko'rik tanlovi g'olibi kim?
82. Istiqlool davrida o'zbek milliy musiqa san'atiga hissa qo'shgan musiqachi-san'atkorlar kimlar edi?
83. Xo'jalik hisobini takomillashtirish nima?
84. Xo'jalik hisobida pullik xizmat turlari qanday bo'ladi?

85. Xo`jalik yuritishning yangi shartlari nima?

Tayanch iboralar

O`zbekistokda madaniy-ma`rifiy ishlarni borishi.

Madaniy muassasalar.

Madaniy-ma`rifiy ishlarga e`tibor.

Madaniy-ma`rifiy muassasalar faoliyati.

Madaniy-ma`rifiy muassasalarda tarbiya.

Madaniy-ma`rifiy muassasalar.

Madaniy-ma`rifiy muassasalarni boshqarish ishlari.

Xalq ijodi

Xalq muzika folklori

Xalq raqs san`ati

Xalq teatri

Masharabozlik

Qiziqchilik

Dorbozlik

Nayrangbozlik

Qo`g`irchoqbozlik

Milliy ijod

Badiiy ommaviy tadbirlar

Badiiy ommaviy tadbirlarinng afzallik tomoni

Badiiy ommaviy tadbirlarni uyushtirish

Badiiy ommaviy tadbirlarni turlari

Badiiy ommaviy tadbirlari mavzusi

O`zbekistonda madaniy-ma`rifiy ishlarni borishi

Madaniy muassasalar

Madaniy-ma`rifiy ishlarga e`tibor

Madaniy-ma`rifiy muassasalar faoliyati

Madaniy-ma`rifiy muassasalarda tarbiya

Madaniy-ma`rifiy muassasalar

Madaniy-ma`rifiy muassasalarni boshqarish ishlari
Madaniy-ma`rifiy muassasalarda bo`sh vaqtni rejalashtirish
Madaniy muassasalar
Mehnat tarbiyasi
Kishilarni mehnatkashlikka o`rgatish
Halol mehnat qilishdagi o`rni.
mehnatkashlarni dam olishini tashkil qilish
Mehnat bayramlarini uyushtirish.
Eng faol ishchi unvoni
Kamil insonni tarbiyalash
Rejalashtirish
Mablag` ajratish
Xo`jalik faoliyati
Mehnatni tashkil qilish
Resurslarni hosil qilish
Mehnatni tashkil etish
Haq to`lash
Mukofot
Qo`shimcha haq to`lash
Xodimlar faoliyati
Ish haqi
Moddiy texnik ta`minot
Davlat ta`minoti
Klubni boshqarish
Mehnat jamoasi
Klub direktori saylanishi
Klub muassasasi faoliyati
Madaniy muassasalarda shtatlar
O`z-o`zini boshqarish
Daromadlarni taqsimlash

Klub muassasalari faoliyati

G`oyaviy tarbiya

Inson qadri

Demokratik g`oyalar

Hozirgi demokratik jamiyat

Huquqiy tarbiya

Siyosiy ongni rivojlantirish

Komil insonni tarbiyalash

Xalol inson tushunchasi

Madaniy muassasalar

Mehnat tarbiyasi

Kishilarni mehnatkashlikka o`rgatish

Halol mehnat qilishdagi o`rni

Mehnatkashlarni dam olishini tashkil qilish.

Mehnat bayramlarini uyushtirish

Eng faol ishchi unvoni

Vatanparvarlik

Xalq himoyasi

Vatanga xizmat qilish

mehnatkashlik

Vatanparvarlikka chorlovchi tadbirlar

Ona yurtidan fahrlanish xissi

Xalollik

Badiiy-ommaviy tadbirlar

Badiiy –ommaviy tadbirlarning afzallik tomonlari

Badiiy-ommaviy tadbirlarni uyushtirish

Badiiy tashviqot kollektivlari

Tashviqot brigadalari

Agitteatr

Agitspektakl

Og`zaki jurnal
Tarmoqli og`zaki jurnal
Savol-javob kechalari
Muloqot
Tavsifnomalar
Boshqarish tuzilmalari
Xodimlarni sinovdan o`tkazish jarayoni
Malaka tavsifnomalarigi tuzilma bo`linmalari
Madaniy-ma`rifiy muassasa xodimlari
«Bilishi shart» bo`limi
«Lavozim vazifalari» bo`limi
«Malaka» talabalari bo`limi
Musiqqa san`ati
«Boqiy ovozlari» ko`rik tanlovi
«Asrlarga tengdosh navolar» ko`rik tanlovi
O`zbek milliy musiqqa san`ati
Mustaqillik davri qo`shiqlari
Xo`jalik hisobi
Printsip
Takomillashtirish
Pullik xizmat turlari
Xo`jalik yuritish shartlari
Mehnat qo`mitasi qarori

O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O`RTA MAXSUS TA`LIM VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

IJTIMOIIY-GUMANITAR FAKULTETI

«Ijtimoiy-madaniy faoliyat» kafedrası

MADANIY-MA`RIFIY MUASSASALAR FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA
BOSHQARISH

FANIDAN

MA`RUZALAR MATNI

NAMANGAN 2008

Tuzuvchi: **A.G`affarov**

Taqrizchi: B.Bo`ronov

Ma`ruzalar matni Ijtimoiy-madaniy faoliyat kafedrasining 2008 yil
_____№____ bayonnomasi yig`ilishida mmuhokama qilinib tasdiqlandi va
ko`paytirishga tavsiya etildi.

2-3-kurslar uchun

Ma`ruza 36 soat

1-mavzu: Madaniyat sohasini halq xo'jaligida tutgan o'rni.

Reja

1. Madaniy muassasalarni tashkil etishdan maqsad.
2. Madaniyat uyining shakllanishi.
3. Madaniyat uyining mohiyati to'g'risida.

«Madaniyat sohasini boshqaruv» nazariyasi mazkur sohaga xos qonuniyat hamda vazifalar asosida hosil bo'ladi. Bularning o'rganish tadbirlarini tashkil qilishdagi birinchi jarayon hisoblanadi. Madaniyat sohasini boshqarish uslubi asosan, nazariya va amaliy ish birlashgan joyda vujudga keladi. Badiiy-ommaviy, tadbirlar uslubiy nazariya hamda amaliy tajribaning birlashishi natijasida vujudga kelib, ish shakllarini tashkil qilishda foydalaniladigan yo'l va usullarini o'z ichiga oladi. U uslubni o'zlashtirish bu ikkinchi jarayonidir.

Madaniy muassasalar kishilarni bo'sh vaqtini mazmunli tashkil qilish, mazmunli dam olishni ta'minlash va ishlab chiqarishda yaxshi natijalarga erishish uchun yordam beradi.

Madaniyat muassasalari o'z faoliyatini kishilarni ishdan bo'sh vaqtlarida olib boradi. Kishilarga asosiy ishdan tashqari har xil mavzusdagi va shakldagi «ikkinchi» faoliyat bilan shug'ullanishga imkon yaratadi. Bu faoliyat kishilarning hordiq chiqarishga, bilimini, dunyoqarashini o'stirishga, ijodkorligini oshirishga qaratilgan bo'lib, ular o'z navbatida jamiyatdagi asosiy ish faoliyat bilan yaxshiroq shug'ullanishga samarali yordam beradi.

Madaniy-ma'rifiy faoliyat ko'p qirrali ijtimoiy-madaniy jarayon bo'lganligi sababli, u hayotning deyarli barcha sohalari bilan bog'liqdir. Madaniy-ma'rifiy ishlar insoniyat yaratgan eng yaxshi progressiv xalq an'analarini saqlaydi, rivojlantiradi, targ'ib qiladi. U ommaga faqat madaniyat namunalarini hayotini quruvchisiga aylanishga yordam beradi.

Madaniy-ma'rifiy muassasalar be ideologik va tarbiyaviy ishlar sistemasining asosiy zvenolaridan biri bo'lib, ular xalqning ijtimoiy-madaniy hayotida mehnatkashlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil qilishda muhim rol o'ynaydi. Ular shaxsining har tomonlama rivojlanishi va ijtimoiy-madaniy aktivligini oshirish

jarayoni o'ziga xos vazifalar, ya'ni uzluksiz ta'lim-tarbiya borishi, havaskorlik ijodiga jalb qili shva mazmunli dam olish, hordiq chiqarishni uyushtirish orqali olib boriladi.

Madaniy-ma'rifiy ishlar eng avvalo, madaniy-ma'rifiy muassasalar, park, muzey, kutubxona hamda madaniy komplekslarning faoliyatidir.

Madaniy-ma'rifiy muassasalar o'z faoliyatini kishilarning ishdan bo'sh vaqtida olib boradi, kishilarga asosiy ishdan tashqarii har xil mazmundagi va shakldagi «ikkinchi» faoliyat bilan shug'ullanishlariga imkon yaratadi.

Mustaqillikdan so'ng madaniy-ma'rifiy ishlarga nihoyatda katta ahamiyat berila boshlandi. Xalqning tashabbuskorligini, havaskorligi ijodiy o'stiruvchi va uning madaniy dam olishini tashkil etuvchi ommaviy tadbirlarni uyushtirishda, madaniy-ma'rifiy muassasalar, jumladan, klublar o'ziga xos ijtimoiy-madaniy markaz hisoblanib, ularga katta e'tibor qaratilib, zamonaviy holda ta'mirlanib jihozlanmoqda.

Madaniy-ma'rifiy faoliyat bilan barcha davlat muassasalari, ko'ngilli jamiyatlar, ommaviy axborot vositalari, san'at muassasalari, o'quv yurtlari, san'at korxonalari va boshqa ko'plab tashkilotlar o'z ishining bir bo'lagi sifatida shug'ullanib kelmoqdalar. Demak, madaniy-ma'rifiy ishlar barcha kollektivlar hayotida madaniy-tarbiyaviy ish sifatida muhim rol egallaydi.

Madaniy-ma'rifiy faoliyat ko'p qirrali ijtimoiy-madaniy jarayon bo'lganligi sababli, u hayotda deyarli barcha sohalar bilan bog'liq.

Nazorat savollari

1. O'zbekistonda madaniy-ma'rifiy ishlarni boshqarish qanday olib borilmoqda?
2. O'zbekistonda madaniy-ma'rifiy muassasalarga qanday e'tibor berilmoqda?
3. O'zbekistonda madaniy-ma'rifiy ishlar kim tomonidan olib borilmoqda?
4. Madaniy-ma'rifiy ishlar haqida tushuncha bering.
5. Madaniy-ma'rifiy komplekslar haqida ma'lumot bering.
6. Madaniy muassasalarda tarbiya ishlari qanday olib borilmoqda?

Tayanch iboralar

1. O'zbekistokda madaniy-ma'rifiy ishlarni borishi.
2. Madaniy muassasalar.
3. Madaniy-ma'rifiy ishlarga e'tibor.
4. Madaniy-ma'rifiy muassasalar faoliyati.
5. Madaniy-ma'rifiy muassasalarda tarbiya.
6. Madaniy-ma'rifiy muassasalar.
7. Madaniy-ma'rifiy muassasalarni boshqarish ishlari.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O'zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma'naviy yuksalish yo'lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003.

2-mavzu: Madaniyat muassasalari faoliyatining rivojlanish tarixi.

Reja

1. Milliy madaniyatni rivojlanishi.
2. Milliy madaniyatning rivojlanishini ravnaq, topishi.
3. Milliy madaniyatning shakllanishi, uning doimiyligini asrlar davomida yo'qotmaslik va yanada yuksaltirish.

Mustaqillik yillarida ijtimoiy hayotning barcha yo'nalishlarida bo'lganidek, madaniy hayotda ham tubdan o'zgarishlar yuz berdi. SHaklan ham, mazmunan ham milliy madaniyatning rivojlanishi uchun keng imkoniyatlar yaratildi.

Bu avvalo teatr san'ati rivojlanishida yaqqol sezila boshlandi, yangi-yangi teatr dargohlari qurib ishga tushirildi. 1991 yilda Farg'onada va 1993 yilda Xivada davlat qo'g'irchoq teatrlari ish boshladi, 1994 yilda Qashqadarya va Namangan viloyati teatrlari qoshida qo'g'irchoq guruhlarini ochildi. Andijonda jamoatchilik asosida ishlab

kelayotgan yoshlar teatri davlat tasarrufiga olinib, u 1994 yilda Abbos Bakirov nomidagi Andijon yoshlar va bolalar teatriga aylantirildi.

1993 yil avgustida Toshkent shahrida ish boshlagan hashamatli «Turkiston» saroyi nafaqat mahalliy teatr va tomosha guruhlarining chiqishlariga, balki uzoq va yaqin mamlakatlardan tashrif buyuradigan sahna guruhlari va atoqli artistlarning chiqishlariga ham mo'ljallandi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimov «Turkiston» saroyi ochilishi marosimida nutq so'zlab «Bugun Yangi o'zbek davlatini barpo etar ekanmiz, biz tarixdan, ajdodlar merosidan, ularning ruhi nomidan, Turkiston xalqlarining qadriyatlarida, ma'naviy merosidan, san'atidan bahramand bo'lishimiz tabiiydir.

Ushbu saroyda halqimizning, shuningdek, jahon xalqlarining, Markaziy Osiyo xalqlarining an'anaviy anjumanlarini, san'at bayramlarini o'tkazishni niyat qilganmiz. Bu koshona, inshoollo, millatlar, el-elatlarning do'stlik, birdamlik qal'asiga aylanadi.

Bundan obidalar katayu-kichikda Vatandan fahrlanish tuyg'usini shakllantiradi, bunday saroylar Vatan sha'ni va shuhrati uchun kurashuvchi, istiqlolni hamma narsadan muqaddas biladigan sog'lom avlodni tarbiya etuvchi maskanga aylanadi», -dedi.

YUqoridagi misollar istiqlol yillarida madaniyat muassasalari moddiy bazasini mustahkamlashga respublika rahbariyati katta e'tibor berganligini ko'rsatib turibdi.

O'zbekiston 1991 yilda mustaqillikka erishgach, o'zbek teatrlari va san'atkorlarining dunyo sahnasiga chiqish uchun yanada keng yo'l ochildi. Navoiy nomidagi katta opera va balet teatri, A.Xidoyatov nomidagi drama teatri, «Ilhom» teatr studiyasi, Rus yosh tomoshabinlar teatri shu jihatdan ibratli ishlar qildilar. Navoiy nomidagi teatr balet gruppasining Malayziya va Tailandga, A.Xidoyatov nomidagi teatrning Angliya, Shvitslandiya va Germaniyaga, Rus bolalar teatrining Qohiraga safarlari shular jumlasidandir.

SHu yillarda o'zbek teatrlari sahnasida Yangi zamonaviy mavzudagi asarlar namoyish etila boshlandi. Jumladan, 1992 yilning o'zidagina Abror Xidoyatov

nomidagi o'zbek davlat drama teatri ijodiy jamoasi mashhur italyan komediyana-
visi Karlo Gashinning «Matikai Turandot» spektaklini, Muqimiy nomidagi o'zbek davlat
musiqachi teatr jamoasi esa «SHum bolaning sarguzashtlari» va komediya janrida
yaratilgan «Mening oppoq kabutarlarim» spektakllarini, shuningdek, YUnus Rajabiy
nomidagi Jizax musiqali drama teatri A.Navoiyning «Layli va Majnun» dostoni
asosida yaratilgan asarlarni sahnaga qo'ydilar. Bu spektakllar tomoshabinlar
tomonidan yuqori baholandi.

Uzoq yillardan buyon ta'qiqlab kelingan Amir Temur mavzusiga e'tibor
kuchayganligi ham istiqlolni buyuk ne'mati. Qashqadaryo viloyat musiqali drama va
komediya teatridan so'ng respublikamizda ikkinchi bo'lib Hamza nomidagi o'zbek
davlat akademik drama teatrida jahongir hayoti haqidagi drama sahnaga qo'yildi.

Bizda bayramlar ma'lum sanalar atrofida, sanalarni nishonlashdan iborat
bo'libgina qolmaydi. U ayni tafakkur tarzimizni o'zgartiradigan, mustaqillik va
Vatanga bo'lgan tuyg'ularimizni jonlantiradigan qudratli omilga aylandi. Biz ayni
ana shu bayramlar va yubileylar orqali, birinchidan, kelajakka bo'lgan
munosabatimizni, taraqqiyot yo'limizni belgilab olamiz. Ikkinchidan, ayni anashu
bayramlarga tayyorgarlik jarayonlaridan milliy san'atimiz va madaniyatimiz yangi
qiyofa kasb etmoqda. Jumladan, turli bir-biriga o'xshamagan, alohida-alohida
qo'shiqlar va tomoshalardan tashkil topgan yaxlit kompozitsion asar dunyoga
kelmoqda. endi biz har bir bayram tantanalarini yaxlit, izchil, to'kis asar sifatida
qabul qiladigan bo'ldik. Uchinchidan, milliy musiqa, qo'shiqchilik va xoreografiya
yaxlitlashgan yangi janr paydo bo'ldi.

Tabiatan nozik ta'b, sana'tsevar va san'at ahliga talabchan o'zbek halqining
musiqasi keng ko'lamli ma'naviyat ko'zgusidir. Asrlar osha avlod-dan-avlodga ustoz-
shogirdlik tizimi yo'li bilan rivojlanib kelganligi tufayli musiqa merosi qatlamlari –
mehnat va marosim kuy, qo'shiqlardan tortib murakkab doston, ashula, katta ashula
va maqom yo'llari davrma-davr saralanib kelgan. SHu bois, hozirgi davrgacha etib
kelgan deyarli barcha asarlar shaklan va mazmunan katta-kichikligiga qaramay badiiy
mukammalligi bilan ajralib turadi. Teatr san'ati sohasidagi ijodiy jarayon ayni
yangilanayotgan hayotimizning ehtiyojlariga to'la mos keladi. «CHimildiq», «Piri

koinot», «Sohibqiron», «Kunduzsiz kechalar» p`esalari, O`zbekiston yoshlar teatrida Alisher Navoiyning «Lison ut-tayr» asari asosida qo`yilgan sahna asari bugungi teatr san`atimizning yutug`i desa bo`ladi.

Xalq og`zaki folklori – ashula, cholg`u, vakal-cholg`u asarlaridan iborat bo`lib, iste`dodli xalq cholg`uchilari – sozanda, hofiz, oshug`, bahshi, oqin, xalfalar tomonidan ijro etiladi.

Halq raqs san`ati – voqelikning harakatlar orqali tasvir etadigan ijod turidir. Qadimda tabiat va hayvonot dunyosi ularga qanday ta`sir etishi shuningek, ovchilik, dehqonchilik, chorvachilik faoliyatlarini o`yin, obrazli harakatlar imo-ishoralar orqali so`zsiz tasvirlashni natijasida raqs san`ati vujudga kelgan. Marosim va bayramlarda syujetli raq zo`r qiziqish bilan tomosha qilingan.

O`zbek an`anaviy xalq teatrining quyidagi asosiy turlari shakllangan:

1. Masharabozlik va qiziqchilik
2. Dorbozlik, nayrangbozlik (tsirk san`ati)
3. Qo`g`irchoqbozlik

Milliy an`analar bu halqimizning eng chiroyli ulum, marosim, bayramlari, urf-odatlarida o`z aksini namoyon qilib, bunda xalqning progressiv an`analari va bayramlari xalq: hayoti va turmushiga singib ketgan, avlodlardan-avlodlarga meros bo`lib kelayotgan, muayyan davr taqozosiga ko`ra, ma`lum vaqt ichida muntazam uyushtirilib turiladi. O`zbek halqi bunday an`anaviy bayramlarga juda boydir.

Xalq ijodi mehnatkash xalq yaratgan omma orasida keng tarqalib og`izdan-og`izga, ustozdan-shogirdga, avloddan-avlodga o`tib, tobora takomillashib, sayqallanib taraqqiy etgan ijod mahsulidir va zamonaviy san`atining shakllantiruvchi omildir.

Nazorat savollari

1. Xalq ijodini tiklash uchun yurtimizda qanday tadbirlar olib borilmoqad?
2. Xalq ijodi zamonaviy tadbirlarda qanday aks etadi?
3. Xalq ijodini qanday turlarini bilasiz?
4. Xalq muzikasi fol`kloriga tushuncha bering.
5. Xalq raqsi haqida tushuncha bering

Tayanch iboralar

1. Xalq ijodi
2. Xalq muzika folklori
3. Xalq raqs san`ati
4. Xalq teatri
5. Masharabozlik
6. Qiziqchilik
7. Dorbozlik
8. Nayrangbozlik
9. Qo`g`irchoqbozlik
10. Milliy ijod

Foydalanilgan adabiyotlar

4. Karimov I.A. «O`zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
5. Karimov I.A. «Ma`naviy yuksalish yo`lida». Toshkent, 1998.
6. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003.

3-mavzu: Madaniyat sohasi tarmoqlari ularning vazifalari.

Reja

1. Madaniyat haqida tushuncha
2. Madaniyat turlari
3. Madaniyatni hozirgi kundagi ahamiyati, rivojlanishi borasidagi ishlar.

Madaniyat – ijtimoiy, inson ijodiy kuch va qobiliyatlari tarixiy taraqqiyotining muayyan darajasi. Kishilarning hayoti va faoliyatining turli ko`rinishlarida, shuningdek, ular yaratadigan moddiy va ma`naviy boyliklarda ifodalanadi. Madaniyat tushunchasi muayyan tarixiy davr shuningdek, inson faoliyati yoki turmushning o`ziga xos sohalarini izohlash uchun qo`llaniladi. Tor ma`noda «Madaniyat» atamasi kishilarning faqat ma`naviy hayoti sohasiga nisbatan ishlatiladi.

«Madaniyat» arabcha madina soʻzidan kelib chiqqan. Arablar kishilar hayotini ikki turga: birini badaviy yoki sahroiyl turmush, ikkinchisi madaniy turmush deb ataganlar.

Madaniy-maʼrifiy muassasalar tub maʼnoda maʼnaviy-maʼrifiy, madaniy-hordiqiy, ijodiy ishlar bilan shugʻullanadigan maskanlar faoliyati. Ularga eng avvalo kutubxona, muzey, madaniyat uyi, istirohat bogʻi, madaniy dam olish maskanlari faoliyati kiradi.

Madaniy-maʼrifiy muassasalar aholining maʼnaviy kamol toptirish, madaniy saviyasini oshirish, dunyoqarashini kengaytirish, ijodiy qobiliyatini rivojlantirish, boʻsh vaqtini samarali oʻtkazishda koʻmak beruvchi tashkilotlar.

Madaniyat va istirohat bogʻlari – aholi madaniy hordiq chiqaradigan, turli bezakli daraxt va gulzorlar bilan jihozlangan, koʻkalamzorlashtirilgan maskan. Madaniyat va istirohat bogʻlari, bogʻ tuzish sanʼatining oʻziga xos uslublari asosida barpo etiladi. Oʻzbekistonda madaniyat va istirohat bogʻlari shahar xududining hajmi, meʼmoriy qiyofasi va tabiiy sharoitiga qarab tashkil qilinadi. Kichik shaharlarda bitta, katta shaharlarda bir necha, aholisi 500 mingdan ortiq shaharlarda esa umumshahar ahamiyatiga ega boʻlgan bogʻlardan tashqarii, shahar hududidagi har bir tumanning madaniyat va istirohat bogʻi boʻlishi mumkin. Unda aholiga madaniy xizmat koʻrsatish katta oʻrin tutadi.

Maydonlardagi ochiq estrada sahnalarida professional teatr va eng yaxshi havaskorlik jamoalarining spektaklʼ va kontsertlari, dorboz, polvon va masharabozlarning tomoshalari, askiya kechalari uyushtiriladi. Kinofilʼmlar, namoyish qilinadi. Ommaviy sayl, karnaval, turli sport musobaqalari va boshqalar tashkil etiladi. Bolalar uchun mahsus joy ajratilib, qiziqarli atraksionlar bilan jihozlanadi va hokazo. Oʻzbekiston Respublikasi madaniyat ishlari vazirligi tasarrufiga kiruvchi 100 ga yaqin madaniyat istirohat bogʻlari bor.

Oʻzbekiston Respublikasi Madaniyat ishlari Vazirligi tasarrufidagi madaniyat saroyi va uylari respublika boʻyicha 2177 tadan ziyod.

Oʻzbekiston mustaqillikka erishgach, ijtimoiy hayotning barcha sohalarida boʻlganidek, madaniyat sohasida ham tub oʻzgarishlar yuz berdi. Oʻzbekistonning

mustaqil rivojlanishiga o'tish milliy madaniyatga sinfiy yondashishdan, uni sun'iy tarzda «YAgona umummadaniyat»ga aylanishidan saqlab qoldi. SHuni ham aytish lozimki, mustaqillikkacha bo'lgan so'nggi 70 yil davomida madaniyat hukmron mafkura, mustabid tuzum tazyiqida G'arb madaniyatiga tahlid ruhida rivojlandi.

Halqimizning ma'naviy qadriyatlariga xurmat bilan munosabatda bo'lish, ularni asrab-avaylash va rivojlantirish, muqaddas dinimiz, urf-odatlarimizni, tarixiy, ilmiy-madaniy merosimizni tiklash davlat siyosati darajasiga ko'tarildi.

O'zbekiston davlat konservatoriyasi, O'zbek milliy akademik drama teatri, estrada musiqasini rivojlantirish to'g'risidagi va boshqa bir qancha qaror va farmonlarning qabul qilinishi, bir qancha mutafakkir va allomalarimizning muqaddas nomlari tiklanib, yubileylari xalqaro miqyosda keng nishonlanayotgani davlatimiz tomonidan madaniyatni rivojlantirishga ko'rsatilayotgan g'amho'rlikning amaliy ifodasidir.

Nazorat savollari

1. Madaniy-ma'rifiy ishlar haqida ma'lumot bering.
2. Madaniy-ma'rifiy ishlarning jamiyatdagi o'rni qanday?
3. Madaniy-ma'rifiy ishlar negizida nimalar yotadi?
4. Madaniy-ma'rifiy ishlarda nimalar aks ettiriladi?
5. Madaniy-ma'rifiy ishlarning afzallik tomonlari.
6. Madaniy-ma'rifiy ishlarni kimlar tomonidan uyushtiriladi?
7. Madaniy-ma'rifiy ishlarni kishilarning bo`shvaqtiga ta`siri qanday?
8. Madaniy-ma'rifiy ishlarning faoliyat doirasi haqida ma'lumot.

Tayanch iboralar

1. Badiiy ommaviy tadbirlar
2. Badiiy ommaviy tadbirlarinng afzallik tomoni
3. Badiiy ommaviy tadbirlarni uyushtirish
4. Badiiy ommaviy tadbirlarni turlari
5. Badiiy ommaviy tadbirlari mavzusi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O'zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma'naviy yuksalish yo'lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003.

4-mavzu: Madaniyat sohasini boshqaruvchi davlat organlari.

Reja

1. Madaniy-ma'rifiy faoliyat
2. Madaniy-ma'rifiy ishlar komplekslari haqida tushuncha
3. Madaniy-ma'rifiy muassasalarni hozirgi kunimizdagi ishlari.

Madaniy-ma'rifiy muassasalar – bu ideologik va tarbiyaviy ishlar sistemasining asosiy zvenolaridan biri bo'lib, ular xalqning ijtimoiy-madaniy hayotida kishilarning bo`shvaqtini mazmunli tashkil qilishda muhim rol o`ynaydi. Ular shaxsni har tomonlama rivojlanishi va aktivligini oshirish jarayoni o`ziga xos vazifalari, ya`ni uzluksiz ta`lim-tarbiya berish, havaskorlik ijodiga jalb qili shva mazmunli dam olish, hordiq chiqarishni uyushtirish orqali olib boriladi.

Madaniy-ma'rifiy komplekslar eng avvalo – klub, park, muzey, kutubxona hamda boshqa madaniy muassasalardir. Bunday ishlar bilan yana boshqa ijtimoiy muassasa va tashkilotlar hm shug`ullanadi.

Madaniy-ma'rifiy muassasalar – bu ideologik va tarbiyaviy ishlar sistemasining asosiy zvenolaridan biri bo'lib, ular xalqning ijtimoiy-madaniy hayotida mehnatkashlarning bo`shvaqtini mazmunli tashkil qilishda muhim rol o`ynaydi. Ular shaxsning har tomonlama rivojlanishi va ijtimoiy-madaniy aktivligini oshirish jarayoni o`ziga xos vazifalar, ya`ni uzluksiz ta`lim-tarbiya borishi, havaskorlik ijodiga jalb qili shva mazmunli dam olish, hordiq chiqarish uyushtirish oraqli olib boriladi.

Mustaqillikdan so`ng madaniy-ma`rifiy ishlarga nihoyatda katta ahamiyat berilla boshlandi. Xalqning tashabbuskorligini, havaskorli ijodiy o`stiruvchi va uning madaniy dam olishni tashkil etuvchi ommaviy tadbirlarni uyushtirishda madaniy-ma`rifiy muassasalar, jumladan klublar o`ziga xos ijtimoiy-madaniy markaz hisoblanib, ularga katta e`tibor qaratilib, zamonaviy holda ta`mirlanib, jihozlanmoqda.

Madaniy-ma`rifiy faoliyat bilan barcha davlat muassasalari, ko`ngilli jamiyatlar, ommaviy axborot vositalari, san`at muassasalari, o`quv yurtlari, sana`at korxonalari va boshqa ko`plab tashkilotlar o`z ishining bir bo`lagi sifatida shug`ullanib kelmoqdalar. Demak, madaniy-ma`rifiy ishlar barcha kollektivlar hayotida madaniy-tarbiyaviy ish sifatida muhim rol o`ynaydi.

Madaniy-ma`rifiy faoliyat ko`p qirrali ijtimoiy-madaniy jarayon bo`lganligi sababli, u hayotda deyarli barcha sohalar bilan bog`liq.

Nazariy savollar

1. O`zbekistonda madaniy ishlarni boshqarish qanday olib borilmoqda?
2. O`zbekistonda madaniy-ma`rifiy muassasalarga qanday e`tibor berilmoqda?
3. Madaniy-ma`rifiy ishlar qahida tushuncha bering.
4. O`zbekistonda madaniy-ma`rifiy ishlari kim tomonidan olib borilmoqda?
5. Madaniy-ma`rifiy komplekslar haqida ma`lumot bering.
6. Madaniy muassasalarda tarbiya ishlari qanday olib borilmoqda?
7. Madaniy-ma`rifiy tadbirlar tayyorlash ishlari haqida.
8. Madaniy ishlarni qaysi vazirlik tomonidan olib boriladi?

Tayanch iboralar

1. O`zbekistonda madaniy-ma`rifiy ishlarni borishi
2. Madaniy muassasalar
3. Madaniy-ma`rifiy ishlarga e`tibor
4. Madaniy-ma`rifiy muassasalar faoliyati
5. Madaniy-ma`rifiy muassasalarda tarbiya
6. Madaniy-ma`rifiy muassasalar

7. Madaniy-ma`rifiy muassasalarni boshqarish ishlari
8. Madaniy-ma`rifiy muassasalarda bo`sh vaqtni rejalashtirish

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O`zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma`naviy yuksalish yo`lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003.

5-mavzu: Madaniy muassasalarni tartibga soluvchi me`yoriy xujjatlar.

Reja

1. Madaniy muassasalarni qishloqlarda ahloq-odob, diyonat, insonparvarli ruhida tarbiyalashga qo`shgan xissasi.
2. Madaniy muassasalar tomonidan kishilarni halollik, mehnat, milliy iftihar tuyg`ularini rivojlantirishga qaratilgan tadbirlarni uyushtirish.
3. Madaniy muassasalar tomonidan kishilarni milliy iftihar rivojlanishiga qaratilgan tadbirlar jadb qilish.

Madaniy muassasalarda kishilarni ahloq-odob, diyonat, insonparvarlik ruhida tarbiyalashda, o`z vataniga bo`lgan mehr-muxabbatini oshirish, o`z halqiga, o`z ona yurtiganisbatan fahr xissini uyg`otish, qisqa qilib aytganda yosh avlodga ahloqni shakllantirishga har tomonlama oshirish uchun bir qancha tadbir va kechalar o`tkaziloqda. Bunday tadbirlarni ko`pi huquqiy masalada bo`lib, kishilarni huquqiy ongini oshirish, ularning ongida insonparvarli, mehr-shavqat, halollik kabi yaxshi omillarni shakllantirish mumkin. mehnat kishilarni taraqqiyotining asosiy zaminidir. Insoniyat erishgan barcha yutuqlar bu mehnat tufaylidir. Kishilar o`zi bajargan mehnatni samarasidan bahramand bo`la olsa, mehnati jamiyat manfaati uchun zarracha foyda Bera olishini his qilsa, o`z-o`zidan ravshanki, unda mehnati bilan g`ururlanish, fahrilanish tuyg`usi vujuga keladi. Buning uchun esa madaniy-ma`rifiy muassasalar tomonidan bir tadbirlar olib breililib mehnat faxriylarini eng faol ishchi

va xizmatchilarini taklif qilinib omma orasida ularni taqdirlanadi vash u orqali boshqa ishchilarga ham namuna qilinadi. Bundan tashqarii bir qator kabi bayramlarida ham shunday tadbirlar o`tkaziladi.

Madaniy-ma`rifiy muassasalarda, klublar, parklar, mehnat bayrmlarini tashkil qiluvchi asosiy zvenolardiro. Klub, parklar madaniy-ma`rifiy muassasalarning eng yirik va murakkab shakllaridan biridir. O`zbek halqida mehnat bayramlari nihoyatda ko`pdir. O`zbek mehnat bayramlari taraqqiyotining eng muhim tendentsiyalari ularni insoniylik va mehnatkashlik g`oyalarini rivojlantiruvchi kuchdir. Har bir kishi o`z mehnatidan bahra olsa, ya`ni mehnat bayramlarida uni mehnati qadrlansa va uni o`rinli tarzda mukofotlansa, bundan keyingi ishlarida baraka va o`ziga xos kuch paydo bo`ladi. shuni muhim deb bilgan madaniy muassasalar ham o`ziga xos bayramlarni uyushtirishadi.

Mehnati kishilarning ongini rivojlantirishda, o`z ehtiyojlarini qondirishda eng muhim narsadir. Insoniyat erishgan barcha yutuqlar mehnat tufaylidir. Madaniy muassasalarda vatanparvarlikka chorlovchi bir qancha tadbirlar o`tkaziladi. Bunday tadbirlarda urush veteranlari, armiyada xizmatqilayotgan Askar va ofitserlar, xarbiy xizmatga chaqirilayotgan yoshlar bilantantanali ravishda o`tkaziladigan uchrashuvlarga bag`ishlangan bo`ladi.

Vatanparvarlik mavzusiga oid bo`lgan madaniy muassasalar kechalarida xukumatimizning tinchlik siyosati, xalqimizning himoyachisi bo`lgan o`zbek armiyasi, unda xizmat qilayotgan askarlari, uning xarbiy tayyorgarligi, hozirgi kundagi xarbiy texnika va armiya hayoti haqida hikoya qilinadi.

Kishilarda haqiqiy vatanparvarlik ruhini tarbiyalash uchun bunday kechalarning ahamiyati juda katta.

Muassasalarda mavjuda bo`ladigan me`yoriy xujjatlari ro`yxati quyidagilar iborat:

1. Davlat qarorlari, Prezidentimiz farmonlari, tuman, shahar, viloyat xokimlari qarorlari.
2. Klub muassasasining pasporti, nizomi.
3. Olik, yillik ish rejasi.
4. Kundalik va to`garak ishlari daftari.

5. Fikr-mulohaza daftari.
6. Klub muassasasi kengashi haqida ma'lumot.
7. Tadbirlar rejasi, stsenariy va dasturlari.
8. To'garaklar rejasi va mashg'ulot jadvali.
9. YUqori tashkilotlardan kelgan xatlar, ko'rsatilayotgan amaliy hamda uslubiy yordamlarni hisobga olish daftari.
10. Klub xodimlarini ish taqsimoti.
11. Xarajatlar smetasi.
12. Raqamli va yozma hisobotlar.
13. Navro'z va mustaqillik bayramlari to'g'risidagi xujjatlari.

Klub muassasalarida o'tkaziladigan har bir tadbir bayonlashtiriladi. Bayon mas'ul shaxslar tomonidan imzolanadi. Bayonning asosiy zaruriy qismlari:

1. Muassasaning nomi.
2. Sarlavha
3. Xujjatning nomi (bayon)
4. O'tkazilgan tadbir sanasi
5. SHartli raqam
6. Tadbir joyi
7. Tasdiqlash ustxati
8. Tadbir uchun ma'sul shaxs va kotibning familiyasi.
9. Matn
10. So'zga chiqdi (xulosalar)
11. Ilovalar
12. Qaror
13. Imzolar

Bayon tuzishda ularning huquqiy jihatdan to'laqlonligini ta'minlash kerak.

Nazorat savollari

1. Madaniy muassasalar haqida tushuncha bering.
2. Mehnat tarbiyasi nima?
3. Kishilarni mehnatkashlikka o'rgatish uchun nimalar qilish lozim?

4. Mehnat bayramlari haqida tushuncha bering.
5. Madaniy muassasalarni halol mehnat qilishdagi o`rni haqida tushuncha bering.
6. Madaniy muassasalarni komil inson tarbiyalashdagi o`rni qanday?
7. Madaniy muassasalar mehnat tarbiyasi haqidagi tadbirlari haqida nimalarni bilasiz?
8. Eng yaxshi ishchi unvoni haqida tushuncha bering.

Tayanch iboralar

1. Madaniy muassasalar
2. Mehnat tarbiyasi
3. Kishilarni mehnatkashlikka o`rgatish
4. Halol mehnat qilishdagi o`rni.
5. mehnatkashlarni dam olishini tashkil qilish
6. Mehnat bayramlarini uyushtirish.
7. Eng faol ishchi unvoni
8. Komil insonni tarbiyalash

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O`zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma`naviy yuksalish yo`lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003

6-mavzu: Madaniy muassasalarda moddiy-texnik ta`minoti.

Reja

1. Madaniy muassasalarda rejalashtirish ishlari
2. Madaniy muassasalarda mablag` ajratish
3. Madaniy muassasalarning xo`jalik faoliyati
4. Resurslarni hosil qilish va foydalanish

Klub o'zining ijodiy ishlab chiqarish, moliya-xo'jalik faoliyati va jamoaning ijtimoiy rivojlanish besh yillik va yillik rejalarini mustaqil ravishda ishlab chiqadi va uni mehnat jamoasi tasdiqlaydi.

Klubning ijodiy ishlab chiqarish va ijtimoiy rivojlanish faoliyati aholi, korxonalar, tashkilotlar, muassasalarning ijtimoiy buyurtmalari, jamoat tashkilotlari, ijodiy uyushmalar, kooperativlar bilan tuzilgan maqsadli madaniy dasturlar va rejalar asosida amalga oshiriladi.

Maqsadli madaniy dasturda tadbirning maqsadi, aniq ish shakllari va usullari, uni o'tkazish uchun lozim bo'ladigan resurslar va xarajatlar ko'rsatiladi.

Maqsadli madaniy dasturlarni buyurtmachi tasdiqlaydi va barcha sarflarni buyurtmachi to'laydi. Besh yillik va yillik rejalarini tuzishda klub moliya-xo'jalik faoliyatining iqtisodiy normativlari, yuqori organlar tomonidan berilgan nazorat raqamlari va limitlariga amal qilinadi.

Klubning mablag' manbalariga quyidagilar tashkil etadi:

- madaniyat va san'atni rivojlantirish fondidan (byudjetdan) ajratilgan mablag'lar;
- mehnat jamoalariga ko'rsatilgan xizmatlar uchun birlashmalar, korxonalar, tashkilotlar, jamoa xo'jaliklari, kooperativlar, jamoat tashkilotlari bilan tuzilgan shartnomalarga muvofiq tushadigan mablag'lar;
- biletlar, ijodiy mahsulotlar va klub mablag'i hisobiga sotib olingan boshqa buyumlarni sotishdan va ularni foydalanishdan, shuningdek, aholiga pullik xizmat ko'rsatishdan tushadigan pullar;
- ortiqcha eskirgan va to'zigan asbob-uskunalar, jihozlarni sotishdan tushadigan pullar;
- fuqarolar, davlat, jamoa va kooperativ tashkilotlarning ixtiyoriy badallari;
- pullik kino ko'rsatishdan olinadigan daromadlar;
- boshqa tushumlar.

Ishlab chiqarish va ijtimoiy rivojlanish hamda xodimlar mehnatiga haq to'lashni mustaqil echish va ularning huquqlarini kengaytirish maqsadida mehnat jamoasi mehnatga haq to'lashning ikki usulidan birini qabul qilishi mumkin.

Daromadlarni taqsimlanishi 1-usulida har oydi:

- umumiy daromadning haqiqiy miqdoridan normativ bo'yicha ish haqi fondi ishlab chiqiladi;

- moddiy va ularga tenglashtirilgan harakatlar qoplanadi;

- boshqa tashkilotlar bilan hisob-kitob qilinadi;

- kreditlar uchun foizlar to'lanadi.

Ana shu hisob-kitobdan so'ng, qolgan qoldiq-daromad mehnat jamoasining ihtiyorida bo'ladi. undan belgilangan normativga ko'ra, ijodiy ishlab chiqarish va ijtimoiy rivojlanish fonli tuziladi. Qoldiq sifatida moddiy rag'batlantirish fondi hosil bo'ladi. Klub ish haqi fonli bilan rag'batlantirish fondini mehnatga haq to'lash yagona fondiga birlashtirish huquqiga ega.

Rag'batlantirish fondiga boshqa tashkilotlar va korxonalarning rag'batlantirish fondidan berilgan mablag'lar ham kiradi.

Daromadlarni taqsimlanishi 2 usulda har oyda:

- umumiy daromaddan moddiy xarajatlar qoplanadi;

- turli majburiy to'lovlar to'lanadi;

- boshqa tashkilotlar bilan hisob-kitob qilinadi;

- kreditlar uchun foizlar to'lanadi, so'ngra klubning xo'jalik hisobi daromadi hosil bo'ladi.

SHu daromad qoldig'idan belgilangan normativga ko'ra ijodiy ishlab chiqarish va ijtimoiy rivojlanish fondi tuziladi, qolgan mablag'dan mehnatga haq to'lash yagona fondi hosil bo'ladi.

Klub muassasasi:

- mehnatni tashkil etish haq to'lashning jamoa, oilaviy, brigada pudrati, shartnoma va boshqa progressiv shakllaridan foydalanadi;

- shtatlar jadvaliga xalq xo'jaligining boshqa soha mutaxassislari lavozimlarini kiritadi va lavozim maoshlar sxemasini, tayyor ishlangan narxlar va tariflarni qo'llanadi;

- turli xil xizmat ko'rsatish uchun aholi bilan shartnomalar tuzadi, haqni shartnomaning bajarilishiga qarab to'laydi.

Nazariy savollari

1. Madaniy muassasalarda rejalashtirish nima?
2. Madaniy muassasalarda mablag` ajratishga nimalar kiradi?
3. Madaniy muassasalarning xo`jalik faoliyati qanday bo`ladi?
4. Resurslarni hosil qilish va foydalanishda nimalaradn foydalaniladi?

Tayanch iboralar

1. Rejalashtirish
2. Mablag` ajratish
3. Xo`jalik faoliyati
4. Mehnatni tashkil qilish
5. Resurslarni hosil qilish

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O`zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma`naviy yuksalish yo`lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003

7-mavzu: Madaniyat xodimlari mehnatining o`ziga xos xususiyatlari va ish haqini shakllantirish.

Reja

1. Mehnatni tashkil etish va haq to`lash
2. ishda yuksak ijodiy va ishlab chiqarish yutuqlarini taqdirlash.

Klub muassasasi:

- mehnatni tashkil etish va haq to`lashning jamoa, oilaviy, brigada pudrati, shartnoma va boshqa progressiv shakllaridan foydalanadi;
- shtatlar jadvaliga xalq xo`jaligining boshqa soha mutaxassislari lavozimlarini kiritadi va lavozim maoshlar sxemasini, tayyor ishlangan narxlar va tariflarni qo`llanadi;

- tadbirlarni tayyorlash uchun malakali mutaxassislarni jalb etadi va ularning xizmati uchun shartnoma bo'yicha haq to'laydi. SHartnomaning to'liq va sifatli bajarilishini shartnoma tuzgan buyurtmachi bilan birgalikda nazorat qilib boradi;

- turli xil xizmat ko'rsatish uchun aholi bilan shartnomalar tuzadi, haqni shartnomaning bajarilishiga qarab to'laydi.

Jamoa va davlat xo'jaliklari, korxonalar, tashkilotlar, muassasalar o'zaro tuzilgan shartnomalarga muvofiq bajarilgan ishlar hajmiga qarab klubning maxsus mablag'lar hisobiga pul o'tkazish yo'li bilan haq to'laydilar.

Rejalashtirilgan muddat davrida mehnatga haq to'lash yagona fondidan foydalanilmasdan qolgan pul yuqori roliya organlari tomonidan olib qo'yilmaydi va kelgusi yilga o'tkaziladi.

Ishda yuksak ijodiy va ishlab chiqarish yutuqlariga erishganligi uchun klub direktorii (mudir)ga qo'shimcha haq va mukofotlar miqdorini yuqori boshqaruv organi belgilaydi. Bunga xodimlarning (rahbarning ham) ish haqi miqdor bilan cheklanmaydi.

Direktor (mudir):

- umumiy majlis va kengash qarorlarining bajarilishini ta'minlaydi;
- klubning mablag'lari va mulkini, ishlab chiqarish moliya faoliyatini rejalarda belgilangan doirada boshqaradi;
- xodimlarni ishga qabul qiladi va ishdan bo'shatadi;
- davlat banklarida joriy va boshqa hisolar ochadi, davlat, jamoa organlari, korxonalar, tashkilotlar, kooperativlar bilan amalga oshiriladigan munosabatlarda klubning manfaatlarini himoya qiladi;
- turli shartnomalar tuzadi;
- ijodiy ishlab-chiqarish. Moliya faoliyatining pirovard natijasi uchun davlat va mehnat jamoasi oldida shaxsan javob beradi;
- tuzilma bo'limlari rahbarlarini tasdiqlaydi va vazifasidan bo'shatadi;
- klubning kundalik ishlariga rahbarlik qilishni amalga oshiradi;
- umumiy majlis vazifasiga kirmaydigan masalalar bo'yicha qarorlar qabul qiladi.

Nazariy savollar

1. Mehnatni tashkil etish va haq to`lash nimalardan iborat?
2. Ishda yuksak ijodiy va ishlab chiqarish yutuqlarini taqdirlash deganda nimani tushunasiz?
3. Maqsadli madaniy dasturlar nima?
4. Mehnatni tashkil qili shva daq to`lash deganda nimani tushunasiz?

Tayanch iboralar

1. Mehnatni tashkil etish
2. Haq to`lash
3. Mukofot
4. Qo`shimcha haq to`lash
5. Xodimlar faoliyati
6. Ish haqi
7. Moddiy texnik ta`minot
8. Davlat ta`minoti

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O`zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma`naviy yuksalish yo`lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003

8-mavzu: Madaniy muassasalar xududiy va maxalliy bosqichlarida boshqarish masalalari.

Reja

1. Klubni boshqarish
2. Umumiy majlis xodimlarining qarori
3. Klub muassasasining faoliyati
4. Mehnat jmoasining umumiy yig`ilishi

Klubni boshqarish, o'zini-o'zi boqarish keng oshkoralik, demokratiyalash, jamoa a'zolarining ijodiy ishlab chiqarish va tashkiliy xo'jalik faoliyatida faol ishtirok etishlari asosida amalga oshiriladi. Klubning mehnat jamoasi uning shtatli xodimlari va ijodiy tuzilmalari tashkil etadi.

Mehnat jamoasining umumiy yig'ilishi klubning asosiy boshqaruv organi hisoblanadi. Klubda muddatli shartnomalar va o'rindoshlik yo'li bilan ishlayotgan fuqarolar, umumiy yig'ilishlarda maslahat berish huquqiy bilan ishtirok etadi.

Mehnat jamoasining umumiy yig'ilishi:

- Nizomni tasdiqlaydi va unga o'zgartirishla, qo'shimchalar kiritadi;
- daromadlarni taqsimlash tartibini belgilaydi;
- ijodiy ishlab chiqarish va moliya xo'jaligi faoliyati rejalarini ko'rib chiqadi va tasdiqlaydi;
- mehnatga haqto'lash sistemasi va usulini aniqlaydi;
- klub Kengashini, rahbirini saylaydi;
- ichki ish qoidalarini, moddiy javobgarlik tartibini qabul qiladi va o'zgartiradi;
- qayta tuzish (birlashtirish, qayta tiklash
- klub jamoasi va uning bo'linmalari faoliyatini echadi.

Umumiy majlis xodimlarining 2G`3 qismi qatnashgan taqdirdagina qaror qabul qilishga haqli, qaror ko'pchilik ovoz bilan qabul qilinadi. Mehnat jamoasining har bir a'zosi hojlagan masalani yopiq ovoz berish yo'li bilan ko'rib chiqilishini talab qilishi mumkin.

Klub muassasasining direktori (mudiri) madaniyat bo'limi tomonidan, klub jamoasining fikrini inobatga olgan holda, 5 yil muddatga tayinlanadi (o'z vazifasidan bo'shatiladi), qaror yuqori boshqaruv organi – madaniyat boshqarmasi tomonidan tasdiqlanadi. Klub muassasasining direktorii bir vaqtning o'zda klub Kengashining raisi hisoblanadi. Klub direktori o'z vazifasiga sustkashlik bilan qarasa, unga yuklatilgan vazifani qoniqarsiz bajarsa, yoki biron bir qonunga xilof ravishda qo'pol xatolar qilsa, madaniyat bo'limi tomonidan 5 yil muddatdan oldin ham o'z vazifasidan bo'shatilishi mumkin.

Klub muassasasining faoliyatiga kollektiv rahbarlikni amalga oshirish maqsadida Kengash tuziladi. Kengash umumiy yig'ilishda mehnat jamoasi va tuzilma bo'linmalarining faol va obro'li xodimlari, jamoat tashkilotlarining vakillaridan ochiq ovoz berish yo'li bilan umumiy majlis belgilangan tarkibda bir yil muddatga saylanadi.

Klub kengashi mehnat jamoasi kengashi bilan birgalikda xodimlarni har yili maxsus tekshiruv (attestatsiya)dan o'tkazadi, hamda tekshiruv yakuniga qarab, lavozim maoshini ko'paytirish yoki kamaytirish to'g'risida qaror qabul qiladi, shuningdek, lavozim maoshga qo'shimcha beriladigan haqni bekor qilish yoki o'zgartirishni belgilaydi. Madaniy-ma'rifiy ishlar, xalq ijodiyoti va xo'jalik yuritishning yagi shakllarini takomillashtirish bo'yicha zarur tadbirlarni ishlab chiqadiva amalga oshiradi. Klub tuzilma bo'linmalari ish rejalarini ko'rib chiqadiva rahbarining hisobotlarini eshitadi. Xodimlarning zarur sonini belgilaydi va shtatlarni tasdiqlaydi.

Nazariy savollar

1. Klubni boshqarish deganda nimani tushunasiz?
2. Mehnat jamoasi yig'ilishi qanday o'tadi?
3. Klub direktorining saylanishi qanday bo'ladi?
4. Klub mehnat jamoalarining vazifalari qanday?
5. Mehnatni tashkil etish qaydarajada?
6. Madaniyat sohasida erishayotgan yutuqlarimiz?
7. Madaniyat xodimlarini rag'batlantirish qanday kechadi?
8. Mehnatga haq to'lash fondi tushunchasining ma'nosi nima?

Tayanch iboralar

1. Klubni boshqarish
2. Mehnat jamoasi
3. Klub direktori saylanishi
4. Klub muassasasi faoliyati
5. Madaniy muassasalarda shtatlar
6. O'z-o'zini boshqarish

7. Daromadlarni taqsimlash
8. Klub muassasalari faoliyati

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O'zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma'naviy yuksalish yo'lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003

9-mavzu: Madaniy muassasalar faoliyatini rejalashtirish funktsiyalari.

Reja

1. Kishilarni demokratik g'oyalar, insoniy qadriyatlarni e'zozlash kabi tuyg'ularini shakllantirish madaniy muassasalarni ahamiyati.
2. Kishilarni siyosiy ongini oshirish uchun chora-tadbirlarda madaniy muassasalar ahamiyati.
3. Kishilarni e'tiqodini mustahkamlash va dunyoqarashini takomillashtirishda madaniy muassasalarni roli.

Kishilarni demokratik g'oyalar, insoniy qadriyatlarni e'zozlash kabi tuyg'ularni shakllantirishda madaniy muassasalarni o'rnini beqiyosdir.

Hozirgi demokratik jamiyatimizda har bir kishi o'z huquqini va majburiyatlarini to'la anglashi lozim. Buning uchun madaniy muassasalar tomonidan «Siz qonunni bilasizmi?», «YOsh huquqshunos» vash u kabi tadbirlar bilan birga bir qator intellektual o'yinlar va muloqotlar olib borilmoqda.

Kishilar siyosiy ongini oshirish uchun esa jamoa va televideniya mashhur siyosatchilar, deputatlarni yig'ilish va chiqishlarini olib borilmoqda. Bunday tadbirlar kishilarni siyosiy ongini oshirish uchun muhim hisoblanadi.

Madaniy muassasalar kishilar taraqqiyotining asosiy zaminidir. Madaniy muassasalar asosan kishilarning dunyoqarashini shakllantiruvchi va rivojlantiruvchi tadbirlar asosida insonlarni halollik, mehnatkashlik va faollikka chaqiradi.

Mehnat kishilarni taraqqiyotining asosiy zaminidir. Insonning erishgan barcha yutuqlari bu mehnat tufaylidir. Kishilar o'zi bajargan mehnatini samarasidan bahramand bo'la olsa, mehnati jamiyat manfaati uchun zarracha foyda bera olishini xil qilsa, o'z-o'zidan ravshanki, unda mehnati bilan g'ururlanish, fahrlanish tuyg'usi vujudga keladi. Buning uchun esa madaniy-ma'rifiy muassasalar tomonidan bir tadbirlar olib borilib, mehnat fahriylarini eng faol ishchi va xizmatchilarini taklif qilinib, omma orasida ularni taqdirlanadi va shu orqali boshqa ishchilargi ham namuna qilinadi. Bundan tashqari bir qator kasb bayramlarida ham shunday tadbirlar o'tkaziladi.

Madaniy-ma'rifiy muassasalarda klublar, parklar mehnat bayramlarini tashkil qiluvchi asosiy zvenolardir. Klub, parklar madniy-ma'rifiy muassasalarinng eng yirik va murakkab shakllaridan biridir. O'zbek halqida mehnat bayramlari nihoyatda ko'pdir. O'zbek mehnat bayramlari taraqqiyotining eng muhim tendentsiyalari ularni insoniylik va mehnatkashlik g'oyalarini rivojlantiruvchi kuchdir. Har bir kishi o'z mehnatidan qadrlansa va uni o'rinli tarzda mukofotlansa bundan keyingi ishlarida baraka va o'ziga xos kuch paydo bo'ladi. shuni muhim deb bilgan madaniy muassasalar ham o'ziga xos bayramlarni uyushtirishadi.

Mehnat kishilarning ongini rivojlantirishda, o'z ehtiyojlarini qondirishda eng muhim narsadir. Insoniyat erishgan barcha yutuqlar mehnat tufaylidir.

Klubning moddiy-texnikaviy bazasi va mablag'larni ya'ni uning mulklari, shuningdek, boshqa moddiy boyliklar va moliyaviy resurslar klubning asosiy fondlarini tashkil etadi.

Klubning barcha mablag'lari davlat banklaridagi joriy hisoblarda saqlanadi. Muomalada bo'lgan mablag'lar to'lig'icha klub ihtiyorida bo'ladi va u olib qo'yilmaydi. Muomalada bo'lgan mablag'lar taqchiligi klubning fondlari hisobidan to'ldirilib boriladi.

Klub axborot, uslubiyat va boshqa zarur materiallarni naqd pulsiz yoki naqd pul to'lash bilan (davlat banki belgilagan tartiblarga muvofiq) davlat, kooperativ tashkilotlari, tijorat do'konlari orqali hamda fuqarolardan o'zaro kelishilgan narxlar bo'yicha sotib oladi. Klub:

- binolar, inshootlar, asbob-uskunalar, jihozlar, xom ashyo va boshqa moddiy boyliklar hamda resuslarni boshqa korxonalar va tashkilotlarga berishi, sotishi, almashtirishi, ijaraga berishi, vaqtinchalik foydalanish uchun tekinga berishi yoki qarzga berishi, shuningdek, agar bu narsalar yaroqsiz bo`lib qolgan va ma`naviy jihatdan eskirgan bo`lsa, ularni belgilangan tartibda balansdan chiqarib yuborishi;

- klub uchun ish yoki xizmat bajarayotgan boshqa tashkilotlar va korxonalarga moddiy yordam va pul mablag`lari berishi mumkin.

Klub o`zining ijodiy mahsuloti va xizmatini markazlashtirilgan tartibda belgilangan narxlar (tariflar)da, shuningdek, xaridorlar bilan o`zaro kelishgan yoki mustaqil narxlarda sotadi.

Nazariy savollar

1. Madaniy muassalarni g`oyaviy tarbiyadagi o`rni qanday?
2. Madaniy muassasalarni inson qadrini anglashdagi ahamiyati qanday?
3. Demokratik g`oyalar deganda nimani tushunasiz?
4. Madaniy muassasalarning komil inson tarbiyalashdagi mehnati nimalardan iborat?
5. Madaniy muassasalar xalol inson tayyorlashdagi o`rni haqida gapiring.
6. Madaniy muassasalar kishilarning e`tiqodini mustahkamlash yo`lida qanday ishlar olib bormoqda?
7. Madaniy muassasalar kishilarni dunyoqarashini takomillashtirishda qanday ahamiyatga ega?
8. Kishilarni demokratik g`oyalarini tarbiyalashda madaniy muassasalar olib borayotgan tadbirlar.

Tayanch iboralar

1. G`oyaviy tarbiya
2. Inson qadri
3. Demokratik g`oyalar
4. Hozirgi demokratik jamiyat
5. Huquqiy tarbiya

6. Siyosiy ongni rivojlantirish
7. Komil insonni tarbiyalash
8. Xalol inson tushunchasi
9. Madaniy muassasalar
10. Mehnat tarbiyasi
11. Kishilarni mehnatkashlikka o`rgatish
12. Halol mehnat qilishdagi o`rni
13. Mehnatkashlarni dam olishini tashkil qilish.
14. Mehnat bayramlarini uyushtirish
15. Eng faol ishchi unvoni

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O`zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma`naviy yuksalish yo`lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003

10-mavzu: Madaniy muassasalar faoliyati rejalar bosqichlari.

Reja

1. Madaniy muassasalarda vatanparvarlikka chorlovchi tadbirlar
2. Madaniy muassasalar tadbirlar orqali kishilarda o`z vataniga mehr-muxabbatini oshirish
3. Fuqarolarni xarbiy xizmat ruhida tarbiyalash
4. Madaniy muassasalarda nafosat tarbiyasi
5. Oliy ezgu maqsadlar zaminida turmushni, iste`dodli kishilarni tarbiyalash.

Madaniy muassasalarda vatanparvarlikka chorlovchi bir qancha tadbirlar to`kaziladi. Bunda tadbirlarda urush veteranlari, armiyada xizmat qilayotgan askar va

ofitserlar, xarbiy xizmatga chaqirilayotgan yoshlar bilan tantanali ravishda o'tkaziladigan uchrashuvlarga bag'ishlangan bo'ladi.

Vatanparvarlik mavzusiga oid bo'lgan madaniy muassasalar kechalarida xukumatimizning tinchlik siyosati, halqimizning himoyachisi bo'lgan o'zbek armiyasi, unda xizmat qilayotgan askarlari, uning xarbiy tayyorgarligi, hozirgi kundagi xarbiy texnika var amiya hayoti haqida hikoya qilinadi.

Kishilarda haqiqiy vatanparvarlik ruhini tarbiyalash uchun bunday kechalarning ahamiyati juda katta

Madaniy muassasalarda kishilarni odob-ahloq, diyonat, insonparvarlik ruhida tarbiyalash, o'z vataniga bo'lgan mehr-muhabbatini oshirish, o'z halqiga, o'z ona yurtiga nisbatan fahr hissini uyg'otish, qisqa qilib aytganda yosh avlodga ahloqni shakllantirishga har tomonlama oshirish uchun bir qancha tadbir va kechalar o'tkazilmoqda.

Bunday tadbirlarni ko'pi huquqiy masalada bo'lib, kishilarni shuquqiy ongini oshirish, ularning ongida insonparvarlik, halollik kabi yaxshi omillarni shakllantirish mumkin.

Madaniy muassasalarda nafosat tarbiyaga bag'ishlangan kechalarda kishilarning estetik didini oshirish va madaniy dam olishlari uchun xizmat qiladi, bunda san'at va adabiyotning barcha janrlaridan to'la foydalaniladi. Asosan «illyustratsiyalash» meodi asosida o'tkaziladi. Bunday kishilarning maqsadi mehnatkashlarni badiiy madaniyat yangiliklaridan habardor qilish, san'at turlari, badiiy adabiyot janrlari va uning xususiyatlari to'g'risidagi tushunchalarni berib, ommani badiiy didini tarbiyalashdir.

Badiiy ommaviy tadbirlar kishilarning ishdan bo` shvaqtida ularga kerakli axborotlar berish, badiiy-estetik zavqlanish, madaniy-ijodiy ishga jalb qilish hamda ularning mazmunli hordiq chiqarishlari uchun yordam beradi. Bu tadbirlar asosan og`zaki jurnal, klub kechalari, badiiy kompozitsiyalar, bdiy agitbrigadalar va diskoklublar dasturlari, teatrlashtirilgan kontsert va tomoshalar, xalq an`analari, ommaviy bayramlar va sayllar kabi shakllardan tashkil topadi.

Badiiy-ommaviy tadbirlar negizida kishilarning samarali mehnati, erishgan gʻadabalari aks etadi. Bu tadbirlar asosiy vazifalaridan biri – har bir kishi oʻzining jamoalariga ulugʻvor ishning mohiyatʻini ochib berish, ularning xizmatidan umumiy davlat ishi vujudga keltirishni anglatishdir.

Badiiy ommaviy tadbirlar umumhalq masalalar bilan birgalkda mahalliy hayot jabhalaridagi yutuqlar va muammolarni aks ettiradi. Har bir kollektivlarga qilingan mehnat natijasidan kerakli xulosa chiqarish yoki navbatdagi ishni rejalashtirishga yordam beradi.

Nazariy savollar

1. Vatanparvarlik deganda nimani tushunasiz?
2. Madaniy muasssalarning vatanga xizmat qilish ruhidagi tadbirlari haqida tushuncha bering.
3. Xalq himoyasi sizningcha nimalardan iborat?
4. YOshlarni xarbiy xizmatga tayyorlash uchun madaniy muassasalar qanday tadbirlarni uyushtirishadi?
5. Ona yurtidan fahrlanish xissi sizningcha qanday boʻladi?
6. Xalollik deganda nimani tushunasiz?
7. Vatanga sodiqlik tushunchasini izohlang.
8. Badiiy-ommaviy tadbirlar haqida maʼlumot bering.
9. Badiiy-ommaviy tadbirlar negizida nimalar yotadi?

Tayanch iboralar

1. Vatanparvarlik
2. Xalq himoyasi
3. Vatanga xizmat qilish
4. mehnatkashlik
5. Vatanparvarlikka chorlovchi tadbirlar
6. Ona yurtidan fahrlanish xissi
7. Xalollik

8. Badiiy-ommaviy tadbirlar
9. Badiiy –ommaviy tadbirlarning afzallik tomonlari
10. Badiiy-ommaviy tadbirlarni uyushtirish

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O`zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma`naviy yuksalish yo`lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003

11-mavzu: Madaniy muassasalarda boshqarish usullari.

Reja

1. Tashviqot va targ`ibotni og`zaki vositalari
2. Tashviqot va targ`ibotni og`zaki vositalari turi
3. Tashviqot va targ`ibotni aholiga tushuntirish orqali etkazish

1. Tashviqot va targ`ibotni og`zaki vositalar haqida gapirar ekanmiz, eng avvalo badiiy tashviqot kollektivlar olib borayotgan ishlarga nazar tashlasak, har bir madaniymuassasalarda targ`ibot va tashviqot kollektivlari mavjud. Bunday kollektivlar ikki turga ajralib ular:

1. Badiiy tashviqot brigadalari
2. Agitteatrlardir.

Bular ichida uning keng tarqalgani badiiy tashviqot brigadasi bo`lib hisoblanadi.

2. Agitbrigadalar. Badiiy tashviqot kollektivlarining dasturlari asosan aholining ma`lum qismini hisobga olib, buning ular uchun tashkil qilinadi.

Tashviqot va targ`ibotni og`zaki vositalarining turlari bu: og`zaki jurnallar, savol-javob kechalari, muloqotlar kabilar kiradi. SHulardan eng ko`p samara beradigan og`zaki jurnal bo`lib, uning 2 turi mavjud:

A) obzorli

B) tarmoqli

Bularning asosiy farqi obzorli og`zaki jurnal – umumiy lashtirilgan mavzuga bag`ishlanib, bir nom bilan yil davomida muntazam chiqarilgan. Tarmoqlik og`zaki jurnal esa asosan fanning, turmush va madaniyatning biror bir konkret qismiga tarmog`iga bag`ishlanadi.

3. Aholiga tushuntirish orqali etkazishda asosan madaniy muassasalar xodimlari tomonidan biror bir mavzuga bag`ishlangan tadbir uyushtirilib, unda kishilarga ma`lumotlar og`zaki hollarda etkazilib beriladi. Bunda kishilarni bu muammoni hal qilishlari uchun o`ylab ko`rishlari uchun tushunarli qilib etkazilishi shart deb hisoblanadi.

Og`zaki jurnal madaniy muassasalarda tashkil qilinadigan tadbirlar ichida muhim o`rin tutadi va ulardan o`z mohiyati, o`ziga xos shakli bilan farq qiladi. uepizotik holda chiqmay balki madaniy klubning imkoniyatini, sharoitidan kelib chiqib oyda, ikki oyda yoki har kvartalda bir marta, yil davomida muntazam tashkil qilinadi.

Hozirgi vaqtda madaniy muassasalarda tashkil qilingan og`zak jurnallar obzorli va tarmoqli turlarga bo`linadi:

A) obzorli og`zaki jurnal – umumiy lashgan mavzuga bag`ishlanib, bir nom bilan yil davomida muntazam chiqariladi;

B) tarmoqli og`zaki jurnallar, asosan, umumiy bir temaga, bitta muammoga bag`ishlab o`tkaziladi. Uning har qanday sahifasi bosh mavzuni ochib berish uchun xizmat qiladi.

Klub kechalarining mazmuni, maqsadi va xususiyatlarini hisobga olib, ularni asosan uch turga: uchrashuv va savol-javob kechalari, dam olish va mavzuli kechalarga bo`linadi.

Uchrashuv kechalarida zamonamizning mashhur kishilari qatnashishi, ularning so`zlarini yaqindan jonli holda eshitish, ular bilan hamsuhbat bo`lish auditoriya diqqatini o`ziga tortadi.

Uchrashuv kechalari asosiy maqsadi ishda ishlab chiqarish ilg`ori hayoti va faoliyatini propogada qilish, ularning shug`ullangan sohasi bo`yicha ommani bilimini oshirishdir.

Klub kechalari orasida mavzuli kechalar eng ko`p tarqalgan va katta muvaffaqiyat bilan to`kaziladi. U barcha kechalarning asosiy xususiyatini va afzallik tomonlarini o`zida mujassamlashtirib olgan.

Nazariy savollar

1. Badiiy tashviqot kollektivlari haqida ma`lumot bering.
2. Tashviqot va targ`ibotni og`zaki vositalari haqida tushuncha bering.
3. Tashviqot va targ`ibotni og`zaki vositalari turlari nima?
4. Agitbrigalar ishini tushuntiring.
5. Agitspektakllar haqida ma`lumot bering.
6. Tashviqot va targ`ibotlarda badiiy tashviqot kollektivlarini o`rni qanday?
7. Savol-javob kechalari haqida ma`lumot bering.

Tayanch iboralar

1. Badiiy tashviqot kollektivlari
2. Tashviqot brigadalari
3. Agitteatr
4. Agitspektakl
5. Og`zaki jurnal
6. Tarmoqli og`zaki jurnal
7. Savol-javob kechalari
8. Muloqot

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O`zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma`naviy yuksalish yo`lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003

12-mavzu: Madaniy muassasalarda ish yuritishni boshqarish xujjatlar tizimi.

Reja

1. Madaniyat muassasalarida xodimlarning ma'suliyatlari
2. Madaniyat muassasalarida xodimlarni sinovdan o'tkazish

Madaniyat muassasalarida band bo'lgan rahbarlar va mutaxassislar hamda boshqa xizmatchilarning lavozim malaka tavsifnomalari turli toifadagi xodimlar o'rtasida mehnatni to'g'ri taqsimlash masalalarini hal etishga, ular ishiga nisbatan qo'yilgan talablarning umumiyligini ta'minlashga yordam beradi, ijrochilarning ma'suliyatlari, huquqlari va javobgarligini oshiradigan lavozim yo'riqnomasini ishlab chiqishga asos bo'ladi.

Malaka tavsifnomalaridan tuzilma bo'linmalari to'g'risida Nizom ishlab chiqish, muassasani boshqarish tuzilmalari va ularning roli, joyini aniqlash, kadrlarni tanlash va joy-joyiga qo'yish, kadrlardan mutaxassisligi va kasbi bo'yicha to'g'ri foydalanishni nazorat qilib borishni amalga oshirish, xodimlarni sinovdan (tarifikatsiya) o'tkazishda foydalaniladi.

Xodimlarni sinovdan o'tkazish jarayonida kasbi bo'yicha malaka darajasi, ishchanlik qobiliyati va mehnat natijalariga baho berish bilan bir qatorda, ularning kasb bo'yicha maxsus bilimlarini, tashkiliy-ijodiy va amaliyotda qanday Samara berayotganini ham hisobga olish zarur.

Madaniyat muassasalari xodimlarining lavozimlar nomi ro'yxatiga kiritilgan malaka tavsifnomalar OSJI Mehnat va ijtimoiy masalalar bo'yicha davlat qo'mitasining 1991 yil 20 martdagi 70-sonli «Madaniyat, xalq ta'limi, ijtimoiy ta'minot va muhofizxonalar (arxiv) muassasalari xodimlarining ish haqi stavkalari va lavozim maoshlarining yangi miqdorini tasdiqlash to'g'risida»-gi qarorga muvofiq belgilangan.

Madaniy-ma'rifiy muassasalardagi ayrim toifaga mansub xodimlarning lavozimlar tavsifnomasida (musavvirlar, kutubxonachilar, bibliograflar, yo'riqchilar, ekskursovodlar, lektorlar, muharrirlar va hokazo) lavozimlar nomi bir xil bo'lsa, ularning nomlari o'zgartirilmaydi va haq shunday to'lanadi.

YUqorida nomlari ko`rsatilgan xodimlarning mehnatiga haq to`lash sinov komissiyasining tavsiyasiga ko`ra, ularning malaka darajalariga qarab, muassasa rahbari tomondan amalga oshiriladi. SHuning bilan birga, uning ishdagi tashabbuskorligi va o`z vazifasiga ijodiy yondoshish, faoliyatining samaradorligi, bajarayotgan ishining sifati, shuningdek, amaliyotdagi tajribasi va kasbi bo`yicha bilimi hisobga olinadi.

«Etakchi» lavozimlar vazifasi «1» darajali mutaxassislar lavozimiga oid tavsifnomalar asosida belgilanadi.

Ularga tuzilma bo`linmalari faoliyatining bir yo`nalishi bo`yicha javobgar ijrochi, bir guruh ijrochilarga uslubiy rahbarlik etish, vazifasi yuklatiladi. «Etakchi» mutaxassislarning ish staji 1 darajali mutaxassislar uchun belgilangan ish stajdan 2-3 yil ortiq bo`lishi lozim.

Har bir lavozimning tavsifnomasi uch bo`limdan iborat:

1. «Lavozim vazifalari» bo`limida mazkur lavozimni egallab turgan xodimga to`liq yoki qisman topshirilgan vazifalar sanab o`tiladi.
2. «Bilishi shart» bo`limida xodimning bilimiga nisbatan qo`yilgan asosiy talablar, shuningdek, xodim lavozim vazifasini bajarish borasida bilishi shart bo`lgan qonunchilik to`g`risida bilimlari, nizomlar va boshqa rahbariy hamda me`yoriy xujjatlar, ish usullari va vositalari zikr etilgan.
3. «Malakka talabalari» bo`limida xodimning mazkur kasb bo`yicha tayyorgarlik va bilim darajasi, haq to`lash zarur bo`lgan malaka darajasi va ish stajiga bo`lgan talablar aniqlangan.

Xodimlar lavozim vazifalarining aniq ro`yxati muassasalar tomonidan ishlab chiqiladi va belgilangan tartibda rahbar kasaba tasdiqlagan lavozim yo`riqnomasi bilan belgilanadi.

Nazariy savollari

1. Madaniyat muassasalarida xodimlarning ma`suliyatlari qanday bo`ladi?
2. Madaniyat muassasalarida xodimlarni sinovdan qanday usulda o`tkaziladi?
3. Madaniy-ma`rifiy muassasa xodimlariga qaysi kasb egalari kiradi?
4. Lavozim tavsifnomalari necha bo`limdan iborat?

Tayanch iboralar

1. Tavsifnomalar
2. Boshqarish tuzilmalari
3. Xodimlarni sinovdan o'tkazish jarayoni
4. Malaka tavsifnomalarigi tuzilma bo'linmalari
5. Madaniy-ma'rifiy muassasa xodimlari
6. «Bilishi shart» bo'limi
7. «Lavozim vazifalari» bo'limi
8. «Malaka» talabalari bo'limi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O'zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma'naviy yuksalish yo'lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003

13-mavzu: Madaniy muassasalar faoliyatini rivojlantirish bo'yicha chet el tajribasi.

Reja

1. Mustaqillik yillarida musiqa san'atining rivojlanishi
2. «Asrlarga tengdosh navolar» ko'rik tanlovi
3. Istiqlol davrida o'zbek milliy musiqa san'ati

Mustaqillik yillarida musiqa san'atida tub bo'rilishi, asliga qaytish, an'anaviy ohanglar ravnaqi davri bo'ldi. Buning uchun eng avvalo, xalqqa yaqinlashish, el orasida yurish, eng nob xalq iste'dodlarini izlab topish zarur edi. Anna shuning uchun 1992 yilda O'zbekiston Respublikasi madaniyat vazirligi, xalq ijodiy va madaniy-ma'rifiy ishlar jumhuriyat markazi musiqa san'ati sohalari bo'yicha bir qancha ko'rik-tanlovlar o'tkazdi. Jumladan, shu yili mart oyida Toshkent shahrida tanbur, sato, qo'shnay, surnay va boshqa milliy soz ijrochilarining «Asrlarga tengdosh

navolar» deb nomlangan jumhuriyat ko`rik tanlovi, shuningdek, aprel oyida mashhur san`atkorlar Jo`raxon Sultonov, Saidjon Kalonov, Komiljon Otaniyozov, Komiljon Jabborov, Nabijon Xasanov, Faxriddin Sodiqov va Janaq SHomurotovlar asarlari ijrochilarining «Boqiy ovozlari» deb nomlangan ko`rik tanlovlari o`tkazildi. SHuningdek, Xorazm viloyatida may oyida fol`klor jamoalarining askiya, qiziqchi va masharabozlarining iyun` oyida Qo`qon shahrida o`tkazilgan 9-an`anaviy va lapar, yalla ijrochilarining avgust oyida Toshkent shahrida o`tkazilgan 2-an`anaviy ko`rik tanlovchi milliy san`atimiz rivojiga katta xissa bo`lib qo`shildi. SHu bilan birga bir necha o`nlab iste`dodlarning paydo bo`lishiga zamin yaratdi.

O`zbek xalq cholg`ulari va bayan sozanda-ijrochilarining «Asrlarga tengdosh navolar» deb nomlangan navbatdagi oltinchi jumhuriyat ko`rik tanlovchi ilgarigilaridan farqli o`laroq uch bosqichda o`tkaziladi. Uchinchi bosqichda tanlov g`oliblari «Bahor» kontsert zalida To`htasin Jalilov nomidagi O`zbekiston Davlat akademik xalq cholg`u orkestri hamda O`zbekiston televidenie va radioeshittirish Davlat kompaniyasi qoshidagi Doni Zokirov nomidagi O`zbek xalq cholg`ulari orkestri jo`rligida maxsus tanlov dasturini ijro etdilar. Tanlovda barcha viloyatlardan 46 nafar ijrochilar ishtirok etishdi.

1992 yil 2 mart kuni Toshkent shahrida Hamza nomidagi O`zbek Davlat akademik drama teatrida xalq aritsti, Davlat mukofotlarining sohibi, mashhur raqqosa va baletmeyster Mukarrama Turg`unboevaning 80 yilligi va mustaqil O`zbekistonning yaqinlashib kelayotgan an`anaviy «Navro`z» bayramlari oldidan «CHaman» o`zbek bolalar fol`klor-etnografiy-raqs ansamblining hisobot kontserti va raqslar bayrami o`tkazildi. Unda o`zbek, tojik, afg`on xalqlarining qator maftunkor raqslari, kuy va fol`klor qo`shiqlari ijro etildi.

Respublika Madaniyat ishlari vazirligi Xalqlar Do`stligi saroyida 1993 yil 14 aprelda vazirlik tasarrufidagi san`at va madaniyat oliy va o`rta maxsus o`quv yurtlarining talaba-o`quvchilari hamda o`qituvchilari ishtirokida «Istiqlol jilolari» yig`ma kontsertini namoyish etdi. kontset dasturida xalq kuy va qo`shiqlari, dilrabo raqslar, o`zbek va xorijiy mamlakatlar bastakorlarining asarlari va badiiy ko`rgazmalar ham namoyish etildi.

Istiqlol davri O'zbek milliy musiqa san'atining rivojlanishida g'oyat sermazmun davr bo'ldi.

Darhaqiqat, mustaqillik musiqachi-san'atkorlar hayotida alohida davr bo'ldi. Bir qator bastakorlar, jumladan Mustafo Bafoev, Alisher Ikromov, Anvar Nazarovlar ijodini yangi davri boshlandi. Birgina misol: O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi M.Bafoev o'zbek milliy musiqasi tarixida uslub jihatidan ham, g'oyaviy jihatdan ham butunlay yangi bo'lgan «Hajnoma» yaratib, ulkan ijodiy muvaffaqiyatga erishdi. Ayni paytda bu sermahsul va ulkan iste'dod sohibi bir necha o'nlab qo'shiqlar, turli-tuman asarlar bitdi. Ayniqsa, Amir Temur yubileyiga bag'ishlangan musiqalari va qo'shiqlari o'zbek milliy-an'anaviy yo'li bilan jahon musiqa san'ati ilg'or tajribalarining betimsol, uyg'unlashgan namunasi bo'ldi. Orkestr ohanglarining bu milliy shakli endigina yaratildi.

1995 yil dekabridan «O'zbekiston – Vatanim manim» mavzusidagi qo'shiqlar ko'rik-tanlovi e'lon qilingandan so'ng yuzlab yangi, mustaqillik davri qo'shiqlari yaratildi. Bu ko'rikqtanlov mamlakatimizning hamma joylarida ko'tarinkilik bilan o'tkazildi.

Mustaqillik solnomasini yaratish xujjatli kino arbolari oldida turgan eng muhim vazifalardan ekanligi tabiiy. Buni chuqur anglagan kinochilarimiz bir qator xujjatli fil'mlarni yaratdilar. Ular orasida, ayniqsa, «O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida» asari asosida ishlangan ko'p qismli xujjatli fil'm nafaqat xalqimiz, balki xorijlik tomoshabinlar tomonidan ham yuqori baholandi. Angliya, Germaniya, Bel'giya, Daniya kabi bir qator chet mamlakatlarda bu fil'mning taqdimoti bo'lib o'tganligi fikrimizning isbotidir.

Mustaqilliy o'zbek badiiy adabiyoti rivojiga, adabiyotshunoslik fani taraqqiyotida ham YAngi bosqichni boshlab berdi. endi adabiyotga «Sotsialistik realizm metodi» qonuniyatlari, kommunistik partiyaviylik, sinfiylik sigari printsiplar nuqtai nazaridan qarashlariga barham berildi. YAngi ilmiy va badiiy me'yorlarga o'tish boshlandi. Mumtoz adabiyotga munosabatda diniy adabiyot, feodal-klerikal adabiyot, Saroy adabiyoti deyilgan tushuncha va bir millat adabiyotining reaksion va progressiv deb ikkiga bo'lib o'rganishdek, metodologik xato nazariyalariga chek

qo'yildi. Badiiy asar qimmatini, yozuvchi dunyoqarashini mafkura nuqtai nazariyadan baholashdek sho'roviy va siyosiy doktrinalardan voz kechishdi. Badiiy asarni baholashning bosh mezonlari badiiylilik, umuminsoniy ma'anviy-ruhiy qadriyat, milliy istiqlol ideallariga dahldorlik bo'lib qoldi.

Nazariy savollar

1. Mustaqillik yillarida musiqa san'atining rivojlanish sabablari
2. «Asrlarga tengdosh navolar» ko'rik tanlovi g'olibi kim?
3. Istiqlol davrida o'zbek milliy musiqa san'atiga hissa qo'shgan musiqachi-san'atkorlar kimlar edi?

Tayanch iboralar

1. Musiqa san'ati
2. «Boqiy ovozlar» ko'rik tanlovi
3. «Asrlarga tengdosh navolar» ko'rik tanlovi
4. O'zbek milliy musiqa san'ati
5. Mustaqillik davri qo'shiqlari

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O'zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.
2. Karimov I.A. «Ma'naviy yuksalish yo'lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003

14-mavzu: Ijtimoiy madaniy xizmatlar doirasi. Xo'jalik hisobini takomillashtirish va pullik xizmat turlari.

Reja

1. Xo'jalik hisobini takomillashtirish
2. Xo'jalik hisobida pullik xizmat turlari
3. Xo'jalik yuritishning yangi shartlari

Xo`jalik yuritishning yangi shartlariga o`tgan madaniyat muassasalariga kasaba uyushmasi qo`mitasi bilan kelishgan holda qo`shimcha ravishda ishlayotgan, xizmat zonasini kengaytirib, bajarilayotgan ishlar hajmini oshirganligi uchun, shuningdek asosiy ishi bilan bir vaqtda vaqtinchalik ishlamayotgan xodimning vazifasini bajargani uchun xodimlarga ana shu qo`shimcha haq miqdorini hamda qo`shimcha ravishda ishlash mumkin bo`lgan kasb (lavozim)ni cheklanmagan holda ish haqi jamg`armasi (mehnatga haq to`lash yagona jamg`armasi) hisobidan va uni tejash doirasida ustama haq belgilanadi.

Xo`jalik yuritishning yangi shartlariga o`tkazilmagan madaniyat muassasalarida xizmat zonasini kengaytirilganligi, qo`shimcha ravshida ishlayotganligi yoki bajarilayotgan ishlar hajmini oshirganligi uchun, ishlar ro`yxati chegaralanmaydi, xodimlarga asosiy ish joyidan ish haqi jamg`armasini tejash doirasida, o`z-o`zini qoplsh hisobidan, shtatli hamda qisqartirilgan xodimlar maoshidan tashkil topgan mablag`lardan lavozim maoshga 50 foizgacha qo`shimcha haq belgilanadi. SHuningdek, pullik xizmat ko`rsatayotgan sohalarda, bevosita tashkiliy ishlarda band bo`lgan xodimlar uchun ham qo`shimcha haq to`lanadi.

Xo`jalik yuritishning yangi shartlariga o`tkazilmagan, lekin SSJI Davlat Mehnat qo`mitasining 1990 yil 5 yanvardagi 5G`1-2-sonli qaroriga muvofiq mehnatga haq to`lashning yangi shartlariga o`tkazilgan madaniyat muassasalariga lavozimlarni qo`shimcha ravishda bajarayotganligi, xizmat zonasini kengaytirganligi yoki qo`shimcha ravshida ishlab lavozimlar ro`yxatini cheklamagan holda, bajariladigan ishlar hajmini oshirganligi uchun qo`shimcha haq to`lashni joriy etishga ruxsat etiladi. Bu qo`shimcha haq qisqartirilgan xodimlar maoshidan tashkil topgan, ish haqi jamg`armasini tejashdan hosil bo`lgan, mablag`lardan cheklamagan holda to`lanadi.

Madaniyat muassasasi rahbarining boshqa lavozimni qo`shimcha ravishda olib borish masalasi yuqori boshqaruv tashkiloti tomondan yakka tartibda hal etiladi.

Madaniyat saroylari va uylari – yirik klub muassasalari. Aholining madaniy dam olishini uyushtirish maqsadida quriladi. madaniyat saroyi va uylarida ko`p o`rinli tomosha va ma`ruza zallari, doimiy kino qurilmalar, kutubxonalar, to`garak

mashg'ulotlari, tasviriy san'at va boshqalar uchun alohida xonalar bo'ladi. Madaniyat saroylari va uylarida ko'rgazmalar tashkil qilinadi, ma'ruza, mavzuli kechalar, ishlab chiqarish ilg'orlari, atoqil kishilar bilan uchrashuvlar, bayram kechalari va boshqa marosimlar o'tkaziladi.

Turli bolalar to'garaklari ishlaydi. Madaniyat saroylari va uylari faoliyati xalq ijodi va badiiy havaskorlikning barcha turlarini rivojlanishiga yordam beradi. Ularda xalq teatrlari, orkestr, xor, opera va xoreografiya jamoalari, ashula va raqs ansambllari ijodi qiladi.

O'zbekistonda madaniyat ishlari vazirligi tizimiga qarashli tuman, shahar qishloq madaniyat saroylari va uylari, shuningdek, yirik korxona kasaba uyushmalari qo'mitasi tomonidan tashkil qilingan madaniyat saroyi va uylari mavjud. CHirchiqdagi mashinasozlar, Navoiydagi Farxod, Toshkentdagi aviasozlar madaniyat Saroy va uylari zamonaviy uslubda qurilganligi bilan ajralib turadi.

Nazariy savollar

1. Xo'jalik hisobini takomillashtirish nima?
2. Xo'jalik hisobida pullik xizmat turlari qanday bo'ladi?
3. Xo'jalik yuritishning yangi shartlari nima?

Tayanch iboralar

1. Xo'jalik hisobi
2. Printsip
3. Takomillashtirish
4. Pullik xizmat turlari
5. Xo'jalik yuritish shartlari
6. Mehnat qo'mitasi qarori

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. «O'zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent, 1996.

2. Karimov I.A. «Ma`naviy yuksalish yo`lida». Toshkent, 1998.
3. SHorahmedov D.A. «Madaniyat va meros». Toshkent, 1973.
4. Qoraboev U. «Madaniy tadbirlar». Toshkent, 2003

Talabalar mustaqil ish mazmuni va xajmi.

№	Bo`lim va mavzulari
1.	Madaniyat muassasalari tizimi va ularning vazifalari
2.	Klub faoliyatining tashkiliy Xususiyatlari
3.	Madaniyat muassasalarini Boshqarish
4.	Madaniyat muassasalari boshqaruv organlari.
5.	Bozor iqtisodiyoti sharoitida madaniyat sohasini boshqarish
6.	Madaniyat muassasalarini moddiy ta`minoti
7.	Madaniyat muassasasi faoliyati- ni rivojlantirish
8.	Ho`jalik xisobi asoslari va Mexanizmi
9.	Madaniy-ma`rifiy muassasalar hujjatlari turlari
10.	Madaniyat muassasalar ma`muriy boshqarish usullari
11.	Tadbirkorlikning mohiyati,uning madaniyat sohasidagi ko`rinishlari
12.	Madaniy dam olishni tashkil Qilish
13.	CHet ellarda madaniyat muassasala- ri faoliyati
14.	Ma`lum bir madaniyat muassasasi si faoliyatini yoritish

15.	Madaniyat muassasasi yillik yozma va statistik xisobotini tayyorlash
16.	O'zbekiston Respublikasida chet el madaniyat muassasalari faoliyatidan foydalanish
17.	Klub xo'jaligi mexanizmining asosiy shakllari
18.	Markaziy madaniyat uy faoliyati va Vazifasi

Madaniy muassasalarni faoliyatini tashkil etish va boshqarish fanidan test savollari

1. Madaniy muassasalarni faoliyatini tashkil etish va boshqarish fani nimani o'rgatadi.	A) Tadbir tashkil etish;	B) Stsenariy yozish;	*V) Madaniy muassasalarni ish faoliyatini yuritish;	G) Maktablarda tadbir o'tkazishni o'rgatish
2. Madaniyat soxasining tarmoqlari	A) Madaniyat saroyi, maktab;	B) maxsus musiqa maktablari;	V) Teatr va kino	*G) Bog', muzey va madaniyat uylari, musiqa maktablari.
3. Madaniyat soxasining boshqarishning davlat organi	A) madaniyat vazirligi;	*B) Madaniyat va sport ishlari vazirligi;	V) Xalq deputatlarining kengashi;	G) Moliya vazirligi
4. Madaniyat muassasalari ni me'yoriy xujjatlarini aniqlang	A) YUqori tashkilotlardan kelgan xujjatlar;	B) Stsenariy va tadbir rejalari;	*V) Yillik va oylik ish reja, kundalik daftar	G) A.B variant to'g'ri
5. Madaniyat	*A) Madaniy	B) Ovoz	V) Saxna	G) CHolg'u

muassasalari moddiy – texnik ta`minoti nima ?	tadbirlarni tashkil etishda moddiy va ijtimoiy tashkillashtiruvchi barcha tashkiliy omillar.	kuchaytirgich.	bezaklari va liboslar	asboblari
6. Madaniy muassasalar da g'oyaviy tarbiya nima ?	*A) Insoniy qadriyatlarni e`zozlash, omma ning siyosiy ongini oshirish;	B) etika va estetika tarbiya;	V) Axloq va odob;	G) Vatanparvarlik.
7. Madaniy muassasalar ish rejasi necha bo'limdan iborat ?	A) 10 bo'lim	B) 16 bo'lim	V) 8 bo'lim	*G) 13 bo'lim
8. Badiiy ommaviy tadbirlar qaysilar ?	A) Ma`ro`za , suxbat, xunarmandchilik	*B) Mavzuli kechalar, ommaviy sayl, teatrlashtirilgan tomoshalar	V) Kontsertlar	G) Sport musobaqalari
9. 8-mart Xotin-qizlar bayrami ish rejaning qaysi bo'limiga kiradi.	A) Badiiy ommaviy tadbir;	B) Nafosat va gqzallik tarbiya;	V) B.G variant to'g'ri;	G) Xotin-qizlar o'rtasida ishlash
10. Xududiy madaniyat muassasalari kimlar uchun xizmat qiladi.	A) Maxallalar;	*B) Xududda joylashgan tashkiot va muassasalar;	V) Maktablar ;	G) Maxalliy axoli
11. Madaniyat uyi shtat jadvali necha kishidan	A) 3 kishi	*B) 7 kishi	V) 24 kishi	G) 14 kishi

iborat				
12. Talantlarni qanday aniqlanadi va taqdirlanadi.	A) Festivallarda	B) Tadbirlarda	V) Ko'rik tanlovda	*G) A.V variant to'g'ri
13. Kengash nima ?	A) Birlashma	B) Boshqaruvchi organ	V) Tadbir tashkilotc hilari	*G) Klub ishini tasdiqlovchi uyushma a`zolari
14. Kengash a`zolari kimlardan iborat	A) madaniyat xodimlari;	*B) xududdagi tashkilot va muassasa va madaniyat xodimlardan	V) o'qituvchi va bog' xodimlari	G) maxalliy xokimiyat
15. Kengash a`zolari necha kishidan iborat ?	*A) 7 kishi	B) 10 kishi	V) 8 kishi	G) 12 kishi
16. Kengash yig'ilishi qanday muddatlarda o'tkaziladi ?	A) Yilda bir marotaba;	*B) xar chorakda;	V) yarim yilda bir marta	G) xar oyda 2 marta
17. tuman madaniyat muassasalari kim tomonidan boshqariladi. ?	A) Tuman markaziy madaniyat uyi	*B) Tuman madaniyat va sport ishlari bo'limi	V) Tuman xokimligi	G) Maxalliy xokimiyat
18. madaniyat muassasalar da rag'batlantir ish nima ?	*A) Yuqori tashkilot tomonidan berilgan faxriy yorlig' va davlat mukofotlari	B) Pul mukofotari;	V) Mexnat ta`tili	G) Barcha variantlar to'g'ri
19. Madaniyat muassasalar da asosiy	*A) Davlat tomonida belgilangan shtatlar;	B) maxalliy xokimiyat tomonidan belgilangan	V) qo'shimch a mablag'lar	G) davlat tomonidan tasarruf etilgan etilmagan shtatlar

shtatlar		shtatlar	xisodan;	
20. Madaniyat uyi oylik xisoboti nimalar asosida tuziladi.	*A) Oy davomida qilingan ishlar asosida;	B) O'tkazilgan tadbirlar asosida;	V) Tushgan mablag'lar asosida	G) Kontsert va tadbirlar
21. Qo'shimcha shtatlar nima ?	*A) Pullik xizmatdan tushgan mablag'	B) davlat tomonidan qo'shimcha mablag'larr asosida	V) maxalliy xokimiyat tomonidan ajratilgan mablag'lar	G) Xomiylik tomonidan tushgan mablag'lar
22. madaniyat muassasalar da mexnat tarbiyasi	*A) Xar bir kishida mexnatga nisbatan ongli munosabatda bo'lish,xalol mexnat qilishni o'rgatish	B) mexnat qilishni o'rgatish	V) vijdonli ,xalol bo'lish	G) mexnatni qadrlash
23 . Davlat tizimida klub muassasalari qaysi organlar tomonidan tuziladi?	*A) madaniyat va sport organi	B) Xarbiy organ	V) jismoniy taribya va ommaviy sport	G) teatr uyushmalari
24. Nizom qanday xujjat ?	A) Asosiy qonunimiz	*B) Klub faoliyatini tartibga soluvchi asosiy xujjat	V) Xo'jalik yurituvchi xujjat	G) A.,V varianti to'g'ri
25. madaniyat uyi direktori necha yilga tayinlanadi ?	A) 2 yil	*B) 5 yil	V) 10 yil	G) 1 yil
26. madaniyat uyida akomponiato	*A) jo'rnavoz	B) musiaqachi	V) tashkilotc hi	G) boshqaruvchi

rning vazifasi ?				
27. Madaniyat muassasalari da dam olish qanday tashkil etiladi.?	A) Ko'rgazmali qurollar namoyishi	*B) Dam oluvchilarni talab istaklari	V) mavzuli kechalar	G) Kontsert
28. Badiiy ommaviy tadbirlar xususiyatlari qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan.	*A) U bir marotaba tashkil etilib,1 marotaba namoyish etiladi	B) Xayot qurish amaliyoti bilan bog'liq	V) Ommaga axborot va bilim berish.	G) Dam olishni tashkil etish
29. javoblardan qaysi biri yillik ish rejaga kiradi. ?	A) kompleks	*B) Nafosat va go'zallik tarbiyasi	V) e'tiqod tarbiyasi	G) san`at tarbiyasi
30. G'oyaviylik va xalqchilik badiiy ommaviy tadbirlarni qaysi bo'limiga mansub ?	*A) Badiiy ommaviy tadbirlar nizomiga	B) Funktsiyasiga	V) Turiga	G) Tizimiga
31. Obraz nimalar orqali yuzaga keladi?	A) Xissiy,aqliy	B) Aqliy,xissiy va ruxiy	*V) Aqliy ,ruxiy va xissiy idrok	G) idrok
32. Namangan viloyat madaniyat saroyiga kimning nomi	A) Qo'chqorJo'raev	B) Xamza	*V) Xabiba Oxunova	G) Viloyat Madaniyat saroyi

berilgan.				
33. Kutubxona faoliyatining asosiy vazifalari nimalardan iborat ?	A) Kitobxonlarga sifatli xizmat ko'rsatish	B) Kutubxona fondini boyitish	V) tadbirlar tashkil etish	*G) A.B varianti to'g'ri
34. Badiiy ommaviy tadbirlar ish shakli necha turga bo'linadi?	A) Monologik	B) Dialogik	V) kompleks	*G) Monologik,diologik, kompleks
35. Dam olish kechalari kishilarga nima beradi.	A) Zavq bag'ishlaydi	*B) mazmunli xordiq chiqarish uchun	V) nimani o'rganish uchun	G) estetik zavq olish uchun
36. San`at necha turga bo'linadi ?	A) 3 turga	B) 5 turga	V) 7 turga	*G) bir necha turga
37. Madaniyat soxasining tarmoqlari	A) Madaniyat saroyi,maktab;	B) maxsus musiqa maktablari;	V) Teatr va kino	*G) Bog',muzey va madaniyat uylari,musiqa maktablari.
38. Madaniyat soxasining boshqarishni ng davlat organi	A) madaniyat vazirligi;	*B) Madaniyat va sport ishlari vazirligi;	V) Xalq deputatlar in kengashi;	G) Moliya vazirligi
39. Badiiy ommaviy tadbirlar qaysilar ?	A)Ma`ro`za ,suxbat,xunarman dchilik	*B) Mavzuli kechalar,omm aviy sayl,teatrlashti rilgan tomoshalar	V) Kontsertl ar	G)Sport musobaqalari
40. Kengash a`zolari necha kishidan iborat ?	*A) 7 kishi	B) 10 kishi	V) 8 kishi	G) 12 kishi
41. Kengash	A) Yilda bir	*B) xar	V) yarim	G) xar oyda 2

yig'ilishi qanday muddatlarda o'tkaziladi ?	marotaba;	chorakda;	yilda bir marta	marta
42. Kengash nima ?	A) Birlashma	B) Boshqaruvchi organ	V) Tadbir tashkilotc hilari	*G) Klub ishini tasdiqlovchi uyushma a`zolari
43. madaniyat muassasalar da rag'batlantir ish nima ?	*A) Yuqori tashkilot tomonidan berilgan faxriy yorlig' va davlat mukofotlari	B) Pul mukofotari;	V) Mexnat ta`tili	G) Barcha variantlar to'g'ri
44. Davlat tizimida klub muassasalari qaysi organlar tomonidan tuziladi?	*A) madaniyat va sport organi	B) Xarbiy organ	V) jismoniy taribya va ommaviy sport	G) teatr uyushmalari
45. Madaniyat muassasalari da dam olish qanday tashkil etiladi.?	A) Ko'rgazmali qurollar namoyishi	*B) Dam oluvchilarnini g talab istaklari	V) mavzuli kechalar	G) Kontsert
46. G'oyaviylik va xalqchillik badiiy ommaviy tadbirlarni qaysi bo'limiga mansub ?	*A) Badiiy ommaviy tadbirlar nizomiga	B) Funktsiyasiga	V) Turiga	G) Tizimiga
47. Dam olish kechalari kishilarga nima beradi.	A) Zavq bag'ishlaydi	*B) mazmunli xordiq chiqarish uchun	V) nimani o'rganish uchun	G) estetik zavq olish uchun

48. Namangan viloyat madaniyat saroyiga kimning nomi berilgan.	A) Qo'chqorJo'raev	B) Xamza	*V) Xabiba Oxunova	G) Viloyat Madaniyat saroyi
49. G'oyaviylik va xalqchillik badiiy ommaviy tadbirlarni qaysi bo'limiga mansub ?	*A) Badiiy ommaviy tadbirlar nizomiga	B) Funktsiyasiga	V) Turiga	G) Tizimiga
50. Nizom qanday xujjat ?	A) Asosiy qonunimiz	*B) Klub faoliyatini tartibga soluvchi asosiy xujjat	V) Xo'jalik yurituvchi xujjat	G) A.,V varianti to'g'ri
51. Talantlarni qanday aniqlanadi va taqdirlanadi.	A) Festivallarda	B) Tadbirlarda	V) Ko'rik tanlovda	*G) A.V variant to'g'ri
52. tuman madaniyat muassasalari kim tomonidan boshqariladi. ?	A) Tuman markaziy madaniyat uyi	*B) Tuman madaniyat va sport ishlari bo'limi	V) Tuman xokimligi	G) Maxalliy xokimiyat
53. Madaniyat muassasalar da mexnat tarbiyasi	*A) Xar bir kishida mexnatga nisbatan ongli munosabatda bo'lish,xalol mexnat qilishni o'rgatish	B) mexnat qilishni o'rgatish	V) vijdonli ,xalol bo'lish	G) mexnatni qadrlash
54. Madaniyat	A) 3 kishi	*B) 7 kishi	V) 24 kishi	G) 14 kishi

uyi shtat jadvali necha kishidan iborat				
55. 8-mart Xotin-qizlar bayrami ish rejaning qaysi bo'limiga kiradi.	A) Badiiy ommaviy tadbir;	B) Nafosat va gqzallik tarbiya;	V) B.G variant to'g'ri;	G) Xotin-qizlar o'rtasida ishlash
56. Madaniy muassasalar n faoliyatini tashkil etish va boshqarish fani nimani o'rgatadi.	A) Tadbir tashkil etish;	B) Stsenariy yozish;	*V) Madaniy muassasal arni ish faoliyatini yuritish;	G) Maktablarda tadbir o'tkazishni o'rgatish
57. Qo'shimcha shtatlar nima ?	*A) Pullik xizmatdan tushgan mablag'	B) davlat tomonidan qo'shimcha mablag'larr asosida	V) maxalliy xokimiyat tomonida n ajratilgan mablag'la r	G) Xomiylik tomonidan tushgan mablag'lar
58. Badiiy ommaviy tadbirlar xususiyatlari qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan.	*A) U bir marotaba tashkil etilib,1 marotaba namoyish etiladi	B) Xayot qurish amaliyoti bilan bog'liq	V) Ommaga axborot va bilim berish.	G) Dam olishni tashkil etish
59. Namangan viloyat madaniyat saroyiga kimning nomi berilgan.	A) Qo'chqorJo'raev	B) Xamza	*V) Xabiba Oxunova	G) Viloyat Madaniyat saroyi
60. San`at	A) 3 turga	B) 5 turga	V) 7	

necha turga bo'linadi ?			turga	
61. madaniyat uyida akomponiatio rning vazifasi ?	*A) jo'rnavoz	B) musiaqachi	V) tashkilotchi	G) boshqaruvchi
62. javoblardan qaysi biri yillik ish rejaga kiradi. ?	A) kompleks	*B) Nafosat va go'zallik tarbiyasi	V) e'tiqod tarbiyasi	G) san`at tarbiyasi
63. Xodimlarni mexnat intizomini buzganligi uchun jazo turlari	A) Tushuntirish xati	B) Xayfsan	V) ishdan bo'shatish	*G)Ogoxlantirish,xayfsan, 20 foiz ish xaqqidan chegirma
64. Ommaviy siyosiy mavzularga ba.g'ishlangan kechalar	A) Siyosiy tadbir	B) Xukumat qaror va farmonlari	V) ommaviy tadbirlar	*G) Prezident ,xukumat qaror va farmonlari ijrosi yuzasidan tashkil etilgan tadbirlar
65. Badiiy ommaviy tadbirlar ish shakli necha turga bo'linadi?	A) Monologik	B) Dialogik	V) kompleks	*G) Monologik,diologik, kompleks
66. madaniyat uyi direktori necha yilga tayinlanadi ?	A) 2 yil	*B) 5 yil	V) 10 yil	G) 1 yil
67. Kutubxona faoliyatining asosiy vazifalari nimalardan	A) Kitobxonlarga sifatli xizmat ko'rsatish	B) Kutubxona fondini boyitish	V) tadbirlar tashkil etish	*G) A.B varianti to'g'ri

iborat ?				
68. Obraz nimalar orqali yuzaga keladi?	A) Xissiy,aqliy	B) Aqliy,xissiy va ruxiy	*V) Aqliy ,ruxiy va xissiy idrok	G) idrok
69. Musiqali kompozitsiya nima ?	A) maxsus kuy va qo'shiqlar	B) Kontsert dasturlari	V) Maxsus ko'rinishl arni musiqa bilan bog'lanis hi	*G) Qo'shiq,ko'rinish va musiqalar birin- ketinligi va bog'lanishi
70. teatrlashtiril gan tomosha nima ?	A) maxsus stsenariy asosida	B) badiiy obrazlar ishtiroki	V) Dramatik asar	*G) maxsus stsenariy asosida badiiylashtirilgan tomosha
71. Xarbiy vatanparvarl ikka bag'ishlanga n tadbirlarni belgilang	*A) 14 yanvar	B)21 mart	V) mustaqillik bayrami	G) 8 dekabr
72 . Ommaviy bayramlarga qaysilari kiradi?	A) Gul bayrami	B) Mustaqillik bayrami	V) Navro'z bayrami	*G) Barcha variantlar to'g'ri
73. Obraz nimalar orqali yuzaga keladi?	A) Xissiy,aqliy	B) Aqliy,xissiy va ruxiy	*V) Aqliy ,ruxiy va xissiy idrok	G) idrok
74. San`at necha turga bo'linadi ?	A) 3 turga	B) 5 turga	V) 7 turga	
75. madaniyat muassasalar da mexnat tarbiyasi	*A) Xar bir kishida mexnatga nisbatan ongli munosabatda bo'lish,xalol mexnat qilishni	B) mexnat qilishni o'rgatish	V) vijdonli ,xalol bo'lish	G) mexnatni qadrlash

	o'rgatish			
76. javoblardan qaysi biri yillik ish rejaga kiradi. ?	A) kompleks	*B) Nafosat va go'zallik tarbiyasi	V) e'tiqod tarbiyasi	G) san`at tarbiyasi
77. Madaniyat uyi shtat jadvali necha kishidan iborat	A) 3 kishi	*B) 7 kishi	V) 24 kishi	G) 14 kishi
78. Badiiy ommaviy tadbirlar ish shakli necha turga bo'linadi?	A) Monologik	B) Dialogik	V) kompleks	*G) Monologik,diologik, kompleks
79. G'oyaviylik va xalqchillik badiiy ommaviy tadbirlarni qaysi bo'limiga mansub ?	*A) Badiiy ommaviy tadbirlar nizomiga	B) Funktsiyasiga	V) Turiga	G) Tizimiga
80. Xodimlarni mexnat intizomini buzganligi uchun jazo turlari	A) Tushuntirish xati	B) Xayfsan	V) ishdan bo'shatish	*G)Ogoxlantirish,xayfsan, 20 foiz ish xaqqidan chegirma
81. Dam olish kechalari kishilarga nima beradi.	A) Zavq bag'ishlaydi	*B) mazmunli xordiq chiqarish uchun	V) nimani o'rganish uchun	G) estetik zavq olish uchun
82. Badiiy	*A) U bir	B) Xayot	V)	G) Dam olishni

ommaviy tadbirlar xususiyatlar i qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan.	marotaba tashkil etilib,1 marotaba namoyish etiladi	qurish amaliyoti bilan bog'liq	Ommaga axborot va bilim berish.	tashkil etish
83. Musiqali kompozitsiya nima ?	A) maxsus kuy va qo'shiqlar	B) Kontsert dasturlari	V) Maxsus ko'rinishlarni musiqa bilan bog'lanishi	*G) Qo'shiq,ko'rinish va musiqalar birin-ketinligi va bog'lanishi
84. Badiiy ommaviy tadbirlar qaysilar ?	A)Ma'ro'za ,suxbat,xunarmandchilik	*B) Mavzuli kechalar,ommaviy sayl,teatrlashtirilgan tomoshalar	V) Kontsertlar	G)Sport musobaqalari
85. Kengash a'zolari necha kishidan iborat ?	*A) 7 kishi	B) 10 kishi	V) 8 kishi	G) 12 kishi
86. Madaniyat soxasining tarmoqlari	A) Madaniyat saroyi,maktab;	B) maxsus musiqa maktablari;	V) Teatr va kino	*G) Bog',muzey va madaniyat uylari,musiqa maktablari.
87. Ommaviy siyosiy mavzularga ba.g'ishlangan kechalar	A) Siyosiy tadbir	B) Xukumat qaror va farmonlari	V) ommaviy tadbirlar	*G) Prezident ,xukumat qaror va farmonlari ijrosi yuzasidan tashkilt etilgan tadbirlar1
88. Davlat tizimida klub muassasalar i qaysi organlar tomonidan tuziladi?	*A) madaniyat va sport organi	B) Xarbiy organ	V) jismoniy taribya va ommaviy sport	G) teatr uyushmalari

89. G'oyaviylik va xalqchilik badiiy ommaviy tadbirlarni qaysi bo'limiga mansub ?	*A) Badiiy ommaviy tadbirlar nizomiga	B) Funktsiyasiga	V) Turiga	G) Tizimiga
90. madaniyat muassasalar da rag'batlanti rish nima ?	*A) YUqori tashkilot tomonidan berilgan faxriy yorlig' va davlat mukofotlari	B) Pul mukofotari;	V) Mexnat ta`tili	G) Barcha variantlar to'g'ri
91 . Ommaviy bayramlarga qaysilari kiradi?	A) Gul bayrami	B) Mustaqillik bayrami	V) Navro'z bayrami	*G) Barcha variantlar to'g'ri
92. Madaniy muassasalar n faoliyatini tashkil etish va boshqarish fani nimani o'rgatadi.	A) Tadbir tashkil etish;	B) Stsenariy yozish;	*V) Madaniy muassasal arni ish faoliyatini yuritish;	G) Maktablarda tadbir o'tkazishni o'rgatish
93. Talantlarni qanday aniqlanadi va taqdirlanadi .	A) Festivallarda	B) Tadbirlarda	V) Ko'rik tanlovda	*G) A.V variant to'g'ri
94. Kutubxona faoliyatining asosiy vazifalari nimalardan iborat ?	A) Kitobxonlarga sifatli xizmat ko'rsatish	B) Kutubxona fondini boyitish	V) tadbirlar tashkil etish	*G) A.B varianti to'g'ri
95.	A) Ko'rgazmali	*B) Dam	V)	G) Kontsert

Madaniyat muassasalarida dam olish qanday tashkil etiladi.?	qurollar namoyishi	oluvchilarni talab istaklari	mavzuli kechalar	
96. 8-mart Xotin-qizlar bayrami ish rejaning qaysi bo'limiga kiradi.	A) Badiiy ommaviy tadbir;	B) Nafosat va gqzallik tarbiya;	V) B.G variant to'g'ri;	G) Xotin-qizlar o'rtasida ishlash
97. madaniyat uyi direktori necha yilga tayinlanadi ?	A) 2 yil	*B) 5 yil	V) 10 yil	G) 1 yil
98. tuman madaniyat muassasalar i kim tomonidan boshqariladi .?	A) Tuman markaziy madaniyat uyi	*B) Tuman madaniyat va sport ishlari bo'limi	V) Tuman xokimligi	G) Maxalliy xokimiyat
99. G'oyaviylik va xalqchillik badiiy ommaviy tadbirlarni qaysi bo'limiga mansub ?	*A) Badiiy ommaviy tadbirlar nizomiga	B) Funktsiyasiga	V) Turiga	
100. Kengash yig'ilishi qanday muddatlarda o'tkaziladi ?	A) Yilda bir marotaba;	*B) xar chorakda;	V) yarim yilda bir marta	G) xar oyda 2 marta

101. teatrlashtirilgan tomosha nima ?	A) maxsus stsenariy asosida	B) badiiy obrazlar ishtiroki	V) Dramatik asar	*G) maxsus stsenariy asosida badiylashtirilgan tomosha
102. Kengash nima ?	A) Birlashma	B) Boshqaruvchi organ	V) Tadbir tashkilotc hilari	*G) Klub ishini tasdiqlovchi uyushma a`zolari
103. madaniyat muassasalar da rag`batlantirish nima ?	*A) YUqori tashkilot tomonidan berilgan faxriy yorlig` va davlat mukofotlari	B) Pul mukofotari;	V) Mexnat ta`tili	G) Barcha variantlar to`g`ri
104. Nizom qanday xujjat ?	A) Asosiy qonunimiz	*B) Klub faoliyatini tartibga soluvchi asosiy xujjat	V) Xo`jalik yurituvchi xujjat	G) A.,V varianti to`g`ri
105. Dam olish kechalari kishilarga nima beradi.	A) Zavq bag`ishlaydi	*B) mazmunli xordiq chiqarish uchun	V) nimani o`rganish uchun	G) estetik zavq olish uchun
106. Qo`shimcha shtatlar nima ?	*A) Pullik xizmatdan tushgan mablag`	B) davlat tomonidan qo`shimcha mablag`larr asosida	V) maxalliy xokimiyat tomonidan ajratilgan mablag`lar	G) Xomiylik tomonidan tushgan mablag`lar
107. Tuman madaniyat muassasalar i kim tomonidan boshqariladi .?	A) Tuman markaziy madaniyat uyi	*B) Tuman madaniyat va sport ishlari bo`limi	V) Tuman xokimligi	G) Maxalliy xokimiyat
108. Madaniyat uyi oylik xisoboti nimalar asosida	*A) Oy davomida qilingan ishlar asosida;	B) O`tkazilgan tadbirlar asosida;	V) Tushgan mablag`lar asosida	G) Kontsert va tadbirlar

tuziladi.				
-----------	--	--	--	--

O'zlashtirish nazorati

“Madaniy muassalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish” fani bo'yicha talabalar bilimini baholash mezonlari

Joriy bayolash(JB)

Talaba amaliy mashg'ulotlarda rejadagi mavzular asosida turli xil yozma ishlar va mustaqil ishlarni bajaradi. Mustaqil ta'lim jarayonida bo'lsa, amaliy mashg'ulotlardagi topshiriq ishlarni yakunlaydi. Bunda talaba har joriy baholash mashg'ulotlarida quyidagicha ball to'plashi mumkin:

- o'quv intizomi_____20% ball;
- faollik va bajarilgan topshiriqning sifati _____30% ball;
- nazariy bilimdonlik _____50% ball.
- jami:_____100% ball.

Talabalarni joriy baholash har bir amaliy ishini yakunlab topshirilgandan keyin amaliy ishi natijalari asosida amalga oshiriladi. Har bir bajarilgan ishi 1,5 ballgacha baholanadi. qaydnomaga umumlashtirib ballar yig'indisi qo'yiladi. Amaliy mashg'ulot ishlarini yakunlanishi natijalari asosida talabalarning mustaqil ishlarini baholash amalga oshiriladi. Bunda har bir bajarib o'qituvchiga topshirilgan amaliy ishi uchun 1,5 ballgacha beriladi. qaydnomaga umumlashtirib ballar yig'indisi qo'yiladi.

Oraliq baholash (OB)

Ma'ruza mashg'ulotlari asosida OB o'tkaziladi. OB test tarzida o'tkaziladi, bunda testlar soni 36 tadan kam bo'lmagan miqdorda olinadi. Ikki marota OB o'tkaziladi va har biri 20 balgacha baholanadi.

YAkuniy baholash(YAB)

Talaba joriy(JB) va oraliq baholash(OB) bosqichlarida to'plagan ballari miqdoridan qat'iy nazar, yakuniy baholash topshirig'ini bajaradi. Uni bajarish uchun 3 soat vaqt beriladi.

YAkuniy baholash(YB)da talaba tashkilotchilik madaniyati fani bo'yicha berilgan savollarga og'zaki javobini A3 bichimli katak qog'ozga qisqacha ifodalagan holda bajaradi.

Reyting ballarini hisoblashda talabaning o'quv mashg'ulotlardagi faolligi, mustaqil ishlarni o'z muddatida bajara olganligi, o'quv ichki intizomiga amal qilish sifatlari ham hisobga olinadi.

Semestrlar bo'yicha talabalar bilimini nazorat qilish turlari

<i>Semestr</i>	Nazorat turi	Soat hajmi	Maksimal ball (100%)	O'tish bali (55%)
3-4-5	Joriy N1	24	15	8,4
	Joriy N2	24	15	8,4
	Joriy N3	24	15	8,4
	Oraliq N1	18	20	11,2
	Oraliq N2	18	20	11,2
	Jami	108	85	47,6
Jami (joriy va oraliq)		108	85	47,6
Jami (yakuniy)			15	8,4
Jami		108	100	56,0

Talaba bilimini baholash

qoniqarsiz (55% dan kam)		qoniqarli (56-70%)		YAxshi (71-85%)		A`lo (86-100%)	
B a l l a r							
Min	Max	Min	Max	Min	Max	Min	Max
0	55,0	56,0	70,0	71,0	85,0	86,0	100

**YAkuniy nazorat ish shaklida o'tkaziladi va ballar qo'yidagicha
taqsimlanidi**

1. Imloviy savodxonlik	- 2,5 ball
2. Xusnixat	- 2 ball
3. Fikrlarni ochiq yozish	- 2 ball
4. Tayanch iboralarni sharxlay olish	- 2 ball
5. Adabiyotlar, tsitatalardan unumli foydalanish	- 2,5 ball
6. Mustaqil fikrlash	- 4 ball
Jami :	- 15 ball

НамДУ “Миллий истиқлол ғояси” кафедраси ўқитувчиси А.Гафаровнинг
“Маданият муассасалари фаолиятини ташкил этиш ва бошқариш” фанидан
бажарилган ўқув-услубий мажмуасига

ТАҚРИЗ

Тақриз учун тақдим этилган “Маданият муассасалари фаолиятини ташкил этиш ва бошқариш” фанидан тайёрланган ўқув-услубий мажмуа қўйилган талаблар асосида расмийлаштирилган. Унда намунавий дастур, ишчи дастур, маърузалар матни, таянч иборалар рўйхати, семинар (амалий) машғулотлар мавзуси, тест саволлари, ёзма иш вариантлари, тақвим режа, талабалар билимини баҳолаш рейтинг низоми кабилар берилган.

Маърузалар матнини ёзишда муаллиф фанга доир бўлган мавжуд манбаалардан ва янги тадқиқотлардан фойдаланган. Мавзулар режа асосида ёзилган бўлиб, етарли равишда ёритилган ҳамда илмий адабиётлардан унумли фойдаланилган.

Талабаларнинг билимини баҳолаш учун тайёрланган тест саволлари, ёзма иш саволлари ҳамда назорат саволлари талаб даражасида.

Мазкур ўқув-услубий мажмуа Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан қўйилган талабларга тўла жавоб беради.

Миллий истиқлол ғояси ва
маънавият асослари
кафедраси мудири:

ф.ф.н.О.Маматов

НамДУ “Миллий истиқлол ғояси” кафедраси ўқитувчиси А.Гафаровнинг
“Маданият муассасалари фаолиятини ташкил этиш ва бошқариш” фанидан
бажарилган ўқув-услубий мажмуасига

ТАҚРИЗ

Ўқув-услубий мажмуа намунавий дасурга мос тарзда тузилган. Маърузалар матни қўйилган талабларга мос. Унда режа, таянч иборалар, назорат учун саволлар, ҳамда адабиётлар рўйхатидан иборат.

Маърузалар матни ишчи дастурда кўрсатилган мавзуга мос равишда тузилган. Матн қўйган муаммони режа асосида ҳар томонлама очиб берган. Таянч ибораларнинг мазмун моҳияти очиб берилган, асосий назарий саволлар мисоллар билан таҳлил қилинган. Таянч сўз ва иборалар матнга мос, назорат учун саволлар муаммоли бўлиб, талабаларни изланишга ундайди. Мажмуа яқунланган деб ҳисоблайман ва ҳамма талабларга жавоб беради.

НамДУ фалсафа
кафедраси ўқитувчиси:

А.Отамирзаев